

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Zdravotně sociální fakulta
Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Obraz pervitinu v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES

Vypracoval: Andrea Chadová
Vedoucí práce: PhDr. Bc. Alena Kajanová, Ph.D.

České Budějovice 2014

Abstrakt

Tato bakalářská práce obsahuje teoretické poznatky, které se vztahují k problematice presentace pervitinu v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES, dále je práce tvořena výzkumnou částí.

Cílem mé bakalářské práce je analyzovat obraz pervitinu v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES a následně porovnat, zda je pervitin presentován v letech 2003 – 2013 rozdílně.

Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V části teoretické se nejprve věnuji samotnému tématu pervitin. Zaměřuji se na charakteristiku pervitinu z hlediska chemické struktury, reálné podoby, ale i z hlediska možných forem užívání. Dále se zaměřuji za historii pervitinu, konkrétně na počátek výroby a užívání pervitinu a následně na jeho rozšiřování v průběhu času. Též zmiňuji stav problematiky pervitinu v České republice. V posledních dvou oddílech se zaměřuji na účinky pervitinu na lidský organismus, a to z pohledu fyzického i psychického zdraví jedince, a dále se věnuji dopadům užívání pervitinu ve všech oblastech života jedince.

V empirické části jsem využila metod kvalitativního i kvantitativního výzkumu. V rámci kvalitativního výzkumu jsem požadovaná data sbírala metodou analýzy dokumentů, přičemž jsem se zaměřila na význam obsahu článků. Kvantitativní výzkum byl zastoupen metodou obsahové analýzy dat, kdy jsem na základě stanovených výzkumných otázek a hypotéz zkoumala jednotlivé jevy. Výběrovým souborem bylo 188 článků – 138 článků z roku 2013 a 50 článků z roku 2003. Výzkum byl zaměřen na články z internetové mutace deníku Mladá fronta DNES.

Výsledky mé práce poukazují na fakt, že téma pervitin je v současné době ve vybraném deníku presentováno často ve spojení s nepřesnými či zavádějícími pojmy, což může zkreslovat vnímání daného tématu čtenářem. Výsledkem bylo také zjištění, že deník Mladá fronta DNES ve svých článcích reaguje na události týkající se tématu pervitin a mapuje situaci kolem daného tématu. V článcích se objevuje s rozdílem 9,6% ve větším množství numerická forma informování. V rámci numerické formy jsou uváděny např. informace o množství pervitinu či pachatelů trestných činů spojených

s pervitinem. Verbální forma informování je zaměřena např. na konkrétní popis pachatelů trestných činů či trestného činu samotného. Dále z výsledků vyplynul fakt, že od roku 2003 do roku 2013 stoupl počet článků zaměřených na téma pervitin, přičemž se tento počet téměř každým rokem zvyšoval. Rozdíl v prezentaci daného tématu se v roce 2003 a 2013 neliší, v obou letech je v článcích ve stejné míře užívána negativní predikce budoucnosti.

Výsledky této bakalářské práce mohou sloužit k informování médií o presentování tématu pervitin společnosti. Z této práce jako celku vyplývá, že by se média měla v rámci presentace tématu pervitin více zaměřit na výhledy do budoucnosti a na možná řešení problematiky pervitinu.

Klíčová slova

média, mediální obraz, pervitin

Abstract

This Bachelor's thesis contains theoretical findings related to the issues of the presentation of methamphetamines in the online version of the Mladá Fronta DNES newspaper. The work also includes a research section.

The aim of my Bachelor's thesis is to analyse the depiction of methamphetamines in the online version of Mladá Fronta DNES, and to subsequently compare whether or not it was depicted differently from 2003 – 2013.

The work is divided into a theoretical section and an empirical section. The first part of the theoretical section is dedicated to the topic of methamphetamine. I focus on the nature of methamphetamines from the standpoint of its chemical structure, actual form, as well as from the standpoint of the various methods of use. I also focus on the history of methamphetamines, specifically the origins of its production and use, and subsequently also its dissemination over time. I also mention the status of the issue of methamphetamines in the Czech Republic. In the final two sections, I focus on the effects of methamphetamines on the human body in terms of both the physical and psychological health of an individual, and also detail the effect of meth use in all areas of an individual's life.

The empirical section utilised qualitative and quantitative methods of research. For qualitative research, I collected the required data through document analysis, during which I focused on the meaning of content of the articles. The quantitative research was conducted using content data analysis, in which I investigated individual phenomena based on established research questions and hypotheses. The sample set included 188 articles—138 articles from 2013, and 50 articles from 2003. The research focuses on articles from the online version of the Mladá Fronta DNES newspaper.

The results of my study point to the fact that currently, the topic of methamphetamines in the selected newspaper are often presented in connection with inaccurate or misleading terms, which can distort the reader's perception of the given topic. The study also found that Mladá Fronta DNES reacts to events related to methamphetamines in its articles, and surveys the situation surrounding the given topic. The articles contain a 9.6% increase in the volume of numeric forms of reporting. These

numeric forms include such things as information on the amount of methamphetamines or the number of perpetrators in crimes related to methamphetamines. Verbal forms of reporting focus on such information as specific descriptions of criminal perpetrators or of the crime itself. Additionally, the results indicate the fact that, from 2003 to 2013, the number of articles focusing on methamphetamines grew, in which this number increased on an almost annual basis. The difference in the presentation of the given topic has not changed between 2003 and 2013—articles from both years contain the same level of negative predictions for the future.

The results of this Bachelor's thesis can serve to inform the media on the presentation of the topic of methamphetamines in society. Overall, this work indicates that, in its presentation of the topic of methamphetamines, the media should focus more on future outlooks and on possible solutions for issues related to methamphetamines.

Keywords

media, depiction in the media, methamphetamines

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci *Obraz pervitinu v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES* jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 26. 04. 2014

.....

Andrea Chadová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí bakalářské práce PhDr. Bc. Aleně Kajanové, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady, které mi během zpracování práce poskytla, ale také za trpělivost a čas, který mi věnovala. Chtěla bych také poděkovat své rodině a partnerovi za podporu, kterou mi poskytovali během celého mého studia.

Obsah

ÚVOD	10
1 SOUČASNÝ STAV	12
1.1 Pervitin	12
1.1.1 Charakteristika Pervitinu	12
1.1.2 Historie pervitinu	15
1.1.3 Pervitin v České republice	17
1.1.4 Účinky pervitinu	18
1.1.5 Dopady užívání pervitinu.....	19
1.2 Mediální obraz pervitinu	22
1.2.1 Média	22
1.2.2 Druhy a funkce médií	23
1.2.3 Vliv médií	27
1.2.4 Mediální konstrukce reality	29
1.2.5 Drogy a média.....	34
2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA	36
2.1 Cíl práce	36
2.2 Výzkumné otázky a hypotézy	36
2.2.1 Výzkumné otázky vztahující se k první hlavní výzkumné otázce.....	37
2.2.2 Výzkumné otázky vztahující se k druhé hlavní výzkumné otázce	38
3 METODIKA	39
3.1 Metodika výzkumu.....	39
3.1.1 Kvalitativní výzkum	39

3.1.2	Kvantitativní výzkum	40
3.2	Charakteristika výzkumného souboru.....	43
4	VÝSLEDKY.....	44
4.1	Výzkumné otázky vztahující se k první hlavní výzkumné otázce	44
4.2	Výzkumné otázky vztahující se k druhé hlavní výzkumné otázce	49
4.3	Hypotézy	52
4.4	Hlavní výzkumné otázky.....	54
5	DISKUSE	56
6	ZÁVĚR.....	60
7	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	61

ÚVOD

„Kdo ovládá média, ovládá mysl.“

Jim Morrison.

Média jsou v současné době prostředkem, který ve velké míře ovlivňuje pohled společnosti na konkrétní dění ve světě. Zprostředkovávají obrovské množství informací, které jsou prezentovány v různých mediálních formách. Tyto informace však bývají často zkreslovány nebo nejsou dostatečně přesné, což ve společnosti vyvolává vznik mnoha předsudků, které se vážou k jednotlivým tématům. Jednou z forem mediálního sdělení jsou internetové mutace, v našem případě se bude jednat o internetovou mutaci deníku Mladá fronta DNES. Jen v této mutaci vychází denně nespočet článků týkajících se rozmanitých témat, mezi ně samozřejmě patří i drogová problematika.

Počet drogově závislých osob se každoročně zvyšuje. Stejně tak je tomu i v případě drogové kriminality. V České republice patří mezi nejčastěji zneužívanou drogu metamfetamin neboli pervitin. Tato návyková látka je v Česku vyráběna ve velkém množství, taktéž je tuzemsko hlavním vývozcem pervitinu do ostatních zemí. Droga dostupná za stále nižší cenu, s čímž roste i její nabídka a poptávka.

Téma mé bakalářské práce jsem zvolila z důvodu aktuálnosti tématu pervitin v médiích. V důsledku narůstající drogové kriminality se zvyšuje i prezentace tohoto tématu, z čehož vyplývá, že drogová problematika, respektive téma pervitinu je v dnešní době velmi aktuální.

Cílem práce je analyzovat, jak v současné době internetová mutace deníku Mladá fronta DNES prezentuje téma pervitin a zda je v letech 2003 - 2013 patrný rozdíl v prezentaci daného tématu.

Práce je rozdělena tradičně do dvou částí – teoretické a empirické. V teoretické části se věnuji současnému stavu ve vztahu k tématu pervitinu i k tématu mediálního obrazu pervitinu. Práce je nejprve zaměřena na charakteristiku pervitinu a na objasnění historických souvislostí. Dále je stručně popsána problematika pervitinu v České

republike, ale také účinky a dopady užívání této návykové látky. Posléze je věnována pozornost mediálnímu obrazu pervitinu, kde charakterizují média, jejich druhy a funkce. Zaměřuji se také vlivu médií na jedince i společnost a s tím související mediální konstrukci reality. Též není opomenuto téma drog v médiích.

V empirické části jsem využila metod kvalitativního i kvantitativního výzkumu. V rámci kvalitativního výzkumu jsem zvolila metodu analýzy dokumentů, přičemž byla pozornost věnována významu obsahu jednotlivých článků. Kvantitativní výzkum bude zahrnovat metodu obsahové analýzy dat, kdy budu na základě stanovených výzkumných otázek a hypotéz analyzovat dané jevy obsažené v článcích.

1 SOUČASNÝ STAV

V první části této kapitoly se budu zabývat tématem pervitinu. Obsahem bude obecná charakteristika pervitinu, tzn. popis této látky z pohledu chemického složení a podoby, zmíním také možné formy užívání. Dále nastíním historii pervitinu, problematiku užívání pervitinu v České republice, ale též účinky a dopady užívání pervitinu. Ve druhé části se zaměřím na téma pervitinu v médiích, přičemž v první řadě charakterizují samotná média a představím, jaké druhy existují a jaké funkce mohou média plnit. V textu se též budu věnovat vlivu médií na jedince i společnost a mediální konstrukci reality. V závěru této části se pak pokusím blíže vysvětlit, jak média prezentují drogovou problematiku.

1.1 Pervitin

1.1.1 Charakteristika Pervitinu

Pervitin neboli metamfetamin je syntetická droga ze skupiny amfetaminů. Je to vysoce účinné a vysoce návykové sympatomimetikum a psychostimulancium, které podněcuje uvolňování norepinefrinu, dopaminu a serotoninu. Název drogy podle Mezinárodní unie pro čistou a užitou chemii (IUPAC) je (S)-N-methyl-1-fenylpropan-2-amin. Jiné názvy používané pro pervitin jsou methamfetamin, methylamfetamin, N-methylamfetamin, desoxyfedrin, pervitin, methedrin, Desoxyn.

Tato droga má podobu bílého, jemně krystalického prášku nebo větších, světlých krystalů, bez vůně a silně nahořklé chuti (Kalina, 2003). Čistý metamfetamin hydrochlorid má zpravidla krystalickou podobu, snadno absorbuje vlhkost a rozpouští se ve vodě i alkoholu. Je několikrát účinnější než D-amfetamin, zároveň má však podstatně vyšší neurotoxicitu. Ve spojených státech je D-metamfetamin hydrochlorid, či (S)-metamfetaminiumchlorid často produkován právě v podobě tříštivých lesklých krystalků, které jsou nazývány ice (led), obvykle ve velmi vysoké kvalitě (až 90%).

Droga má nízký bod tání, proto bývá ice aplikován inhalováním výparů zahřátých kousků metamfetaminu. Ve všech různých podobách se nicméně jedná o D-metamfetamin HCl. L-metamfetamin (levotočivý izomer) disponuje hlavně analeptickým účinkem, má nízký návykový potenciál a na území USA je relativně často obsažen v inhalátorech proti rýmě, nicméně má stále určitou schopnost potlačovat únavu, pocit hladu a potřebu spánku, tudíž bývá zneužíván, obvykle však uživatelé postrádají pocity bažení po opakované aplikaci a tím je sníženo riziko vzniku návyku. Často bývá přítomen jako nechtěný produkt k D-metamfetaminu.

Pervitin připravovaný v České republice (získaný redukcí pseudoefedrinu jodovodíkem za přítomnosti fosforu) je také prakticky čistě pravotočivým izomerem (s kolísajícími příměsemi vedlejších produktů reakce, např. iodoefedrin a iodobenzen). Čistota pouličního metamfetaminu v Česku se pohybuje mezi 45 – 80%. Může být přítomen nažloutlý, narůžovělý, namodralý i jiný odstín, což je dáno výskytem zbytkových produktů typu fosforu, aj. Droga bývá navíc často ředěna různorodými látkami, např. kofeinem, mléčným cukrem, pudrem, v horších případech i paracetamolem (ve větších dávkách poškozuje játra), omítkou, hnojivou nebo pesticidy.

Pervitin obdržel řadu slangových názvů. V České republice se používají nejčastěji výrazy *perník*, *piko*, či *peří*. V Německu je droga známá hlavně pod přízviskem *crystal speed* nebo *crystal*, specifický je pak název *tschecho*, který byl odvozen z většinového českého původu německého metamfetaminu. V anglicky mluvících zemích bývají používány názvy *meth*, *crystal meth*, *tina*, *glass*, *ice*, nebo *crank*. V Thajsku je pak metamfetamin rozšířen v podobě barevných tabletek zvaných *Yaba*.

Mezi **formy užívání** pervitinu řadíme nitrožilní podání, kouření (inhalování), šňupání, dále se pak droga užívá ve formě čípku nebo perorálním užitím.

Nitrožilní užití známé také jako „bouchání“, „šlehání“ nebo „střílení“ je oblíbená forma užívání, která však nese relativně velká rizika oproti ostatním metodám užívání. Nitrožilní uživatelé mohou použít libovolné dávkové rozmezí od méně než 100 miligramů až k jednomu gramu, pomocí injekční jehly. Metamfetamin je často ředěný v nemalém množství jinými látkami rozpustnými ve vodě, proto není snadné určit ideální množství drogy a může snadno dojít k předávkování.

Kouření metamfetaminu je inhalování výsledných par nikoliv však spálením metamfetaminu, ale jeho ohřátím na určitou teplotu, při které se začíná odpařovat. K tomu obvykle slouží skleněné trubičky s dutou skleněnou koulí na konci nebo žárovka, která je zbavena kovových částí. Metamfetamin se nasype dovnitř a sklo se zvenku nahřívá zapalovačem. Obdobně lze využít i alobal, který se vymodeluje do správného tvaru a je ohříván ze spodní části plamenem. Existuje jen málo důkazů, že by kouření bylo více toxické než jiné metody užití. Avšak tato metoda silně poškozuje zubní sklovinu, také dochází k poškození plic při dlouhodobém užívání.

Šňupání je jednou z velmi rozšířených a oblíbených metod užívání v ČR. Uživatel rozdrť metamfetamin na jemný prášek, který rychle vdechne (obvykle za použití bankovky nebo brčka) do nosu, kde je vstřebáván měkkými tkáněmi a proudí přímo do krevního oběhu. Tato metoda však kvůli chemikáliím (zvláště kyselinám), které metamfetamin obsahuje, a které jsou nezbytné pro jeho výrobu, poškozuje měkké tkáně a při dlouhodobém užívání úplně zničí nosní přepážku.

Čípek (anální nebo vaginální) je nejméně oblíbenou formou užívání v drogové komunitě a je poměrně málo známé, jaké má přesně účinky. Podle některých nepotvrzených zpráv by měl zvyšovat sexuální rozkoš z pohlavního styku a jeho efekt by měl být delší. Tyto efekty jsou pravděpodobně způsobeny vyšší biologickou dostupností a snazší cestou drogy do krevního řečiště a tím její vyšší koncentraci v krvi (druhá nejvyšší po nitrožilním užití).

Perorální užití je nejméně účinná forma podání, protože se samotná droga dostává do krve v nesrovnatelně nižší míře, než při nitrožilním užití, a i doba od užití po nástup prvních účinků je několikanásobně delší než u nitrožilního podání.

U nitrožilní aplikace účinek nastupuje ihned, u šňupání za 5-10 minut a u orálního užití do jedné hodiny. Hlavní příznaky intoxikace zmizí za 8-10 hodin. Z těla se pervitin vylučuje močí po řadu dní, v moči se objevuje již 20 minut po aplikaci. Jeho detekce laboratorními metodami v moči je možná někdy i po 14 dnech (Kolektiv autorů SANASIM, 2007).

1.1.2 Historie pervitinu

Metamfetamin byl poprvé syntetizován z efedrinu v *Japonsku* v roce 1893 chemikem Nagaiem Nagayoshim. Krystalický metamfetamin byl syntetizován v roce 1919 Akirou Ogatou za redukce efedrinu s červeným fosforem a jódem.

Lék byl patentován v roce 1920 a uveden na trh ve formě hydrochloridu společnosti Burroughs Wellcome pod obchodním jménem „Methedrine“. Ve dvacátých a třicátých letech v Evropě i všeobecně na Západě lékařské a léčitelské užití metamfetaminu a amfetaminu (Benedrin, Dexedrin) rostlo. Již na konci třicátých let byly zaznamenány problematické vedlejší účinky dlouhodobého užívání bez lékařského dohledu, zahrnující hypertenzi, depresi, závislost a duševní potíže. Metamfetamin však byl lékaři i veřejností přijímán jako bezpečný a prospěšný lék až do šedesátých let.

V roce 1938 začala berlínská farmaceutická společnost Temmler vyrábět metamfetamin pod obchodním jménem „Pervitin“. Během druhé světové války se Pervitin hojně podával německým vojákům pro zlepšení výkonu a koncentrace, a v zemi se tak stal známým jako „čokoláda pilotů“ či „sůl pilotů“. Droga si v té době také získala popularitu mezi německými civilisty (EMCDDA a Europol, 2010).

Za druhé světové války byl metamfetamin využíván jak německou armádou, tak i spojeneckými vojsky. Německá armáda ho předávala pod obchodním jménem Pervitin. Droga byla široce distribuována napříč hodnostmi a oddíly. Užívali ji elitní jednotky, takové posádky i letecký personál. Za celou válku bylo rozdáno několik milionů tablet pervitinu. Sám Adolf Hitler jej nejspíše užíval poslední tři roky jeho života a byl mu podáván intravenózně jeho osobním psychologem, jelikož podle některých zdrojů Hitler trpěl parkinsonovou chorobou, k jejíž léčbě právě metamfetamin užíval. Podle některých však symptomy, které Hitler vykazoval a které se shodovaly se symptomy Parkinsonovi choroby, byly vyvolány právě užíváním pervitinu (Shapiro, 2005). V roce 1943 požádala firma Abott Laboratories o jeho schválení americkou Správu potravin a léčiv (FDA) jako lék na Parkinsonovu nemoc, narkolepsii, chronický alkoholismus, mírnou depresi, mozkovou arteriosklerózu a sennou rýmu. Následně byl metamfetamin pro tyto účely schválen v roce 1944, avšak

tato oprávnění mu byla nakonec odebrána. Zůstaly pouze dvě schválená marketingová označení metamfetaminu, a to pro léčbu hyperaktivity s poruchou pozornosti (ADHD) a ke krátkodobému zvládnutí exogenní obezity, i když droga byla také shledána jako účinná při léčbě narkolepsie (Zábranský, 2007).

Po skončení druhé světové války byly vyexpedovány obrovské zásoby metamfetaminu známého pod obchodní značkou Philopon, které vlastnila Japonská armáda. Japonské ministerstvo zdravotnictví ho zakázalo až v roce 1951. Od té doby byl ve stále větším množství vyráběn mafiánskou organizací Yakuzy.

V padesátých letech začalo narůstat legální předepisování metamfetaminu pro Americkou veřejnost. V roce 1954 povolila Farmakologická společnost legálně využívat pervitin v léčbě narkolepsie, Parkinsonovi choroby, alkoholismu, některých depresivních stavů a obezity. Díky této dostupnosti byla droga užívána studenty, řidiči kamionu a atleti jako stimulantium, jelikož nevyžadovala lékařský předpis. Díky tomu se její užívání ještě více rozšířilo (EMCDDA a Europol, 2010).

V Československu se pervitin nelegálně vyráběl již **od poloviny sedmdesátých let**. Tím se významně zvýšila produkce a dostupnost pervitinu a to především ve formách určených k injekční aplikaci. Americká vláda pak látku v sedmdesátých letech prohlásila za ilegální pro většinu účelů. Výrobu a distribuci drogy kontrolovaly z větší části americké motorkářské gangy. V České republice se podařilo v 70. letech Jiřímu Glossovi zdokonalit a zjednodušit způsob výroby metamfetaminu. **V osmdesátých letech** se začal pervitin rozšiřovat po Praze a zbytku republiky a přibývalo nelegálních varen.

V devadesátých letech založily mexické zločinecké organizace laboratoře na území Kalifornie. Tyto velké laboratoře dokázaly vyrobit až 25 kilogramů substance za jediný víkend. Rozvíjely se ale i malé soukromé laboratoře v kuchyních a bytech, kterými si jejich majitelé vysloužili přezdívku „vařiči“. Odsud se droga rozšířila po celých Spojených státech a Evropě – včetně České republiky. Na asijském kontinentě se nejvíc této drogy vyrábí v Thajsku, Myanmaru (dříve Barma) a Číně (EMCDDA a Europol, 2010).

Dnes se uvádí, že je v České republice kolem 21 tisíc uživatelů pervitinu, počet uživatelů se ale neustále zvyšuje.

1.1.3 Pervitin v České republice

Pervitin (metamfetamin) patří v současné době podle některých zdrojů k nejčastěji užívaným tvrdým drogám v České republice. Jeho pravidelní uživatelé představují cca 2/3 všech problémových uživatelů na našem území. Kompletní konzumace pervitinu je zajišťována především tuzemskou výrobou. Tu lze rozdělit na dva velké okruhy – na kuchyňskou výrobu a organizovanou výrobu.

Kuchyňská výroba se odehrává v malých improvizovaných domácích laboratořích, přičemž jednoduché výrobní vybavení, potřebné suroviny a katalyzátory dodává nevelká skupina osob. Ta se soustřeďuje kolem výrobce a také valnou část takto vyrobeného pervitinu spotřebovává a malé přebytky prodává na černém trhu.

Při **organizované výrobě** „patronát“ přebírá organizovaný zločin nad domácími laboratořemi, z nichž tak vznikají profesionální laboratoře o velké kapacitě. Zástupci „patronáta“ dodávají suroviny a laboratorní vybavení a odebírají kompletní produkci, kterou pak dále distribuují na českém i zahraničním trhu (Zábranský, 2003).

Evropské monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti provedlo studii zabývající se problematikou užívání amfetaminu v České Republice. Odhaduje se, že v roce 2008 je na území Česka 21 200 problémových uživatelů pervitinu, což odpovídá prevalenci 2,9 na 1000 obyvatel ve věku 15 – 64 let. Tento výsledek nevykazuje žádnou významnou změnu v průběhu období 2001 – 2008. Uživatelé metamfetaminu tvoří zhruba dvě třetiny problémových uživatelů drog v zemi a tito uživatelé metamfetamin užívají převážně injekční formou (zhruba 80%). Metamfetamin je tedy v České Republice hlášen jako primární droga. Velká část uživatelů metamfetaminu v České republice využijí služby nízkoprahových zařízení nebo psychiatrických a lůžkových služeb. Uživatelé metamfetaminu tvoří největší skupinu klientů (53%) z nízkoprahových zařízení. Mezi těmito klienty je běžné kombinování více drog,

významný podíl (16%) tvoří kombinace pervitinu s opioidy (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2010).

1.1.4 Účinky pervitinu

Metamfetamin zvyšuje v CNS koncentraci mediátorů-monoaminů (tzn. dopaminu, noradrenalinu a serotoninu). Po odeznění efektu dochází k nedostatku neuromediátorů, což je příčinou nepříjemného stavu, tzv. „dojezdu“. Pervitin je psychomotorické stimulant (psychostimulant) – tedy zřetelně ovlivňuje motoriku ale i psychické funkce (Kalina, 2003).

Mezi očekávané, tedy **žádoucí účinky** patří odstranění únavy, zrychlení myšlení, usnadnění asociací, zvýšená hovornost, pocit síly (zvyšuje pocit sebejistoty a rozhodnost) a velkého množství energie. Také navozuje pocity euforie a empatie, lásky, štěstí a míru.

Objevují se ale i účinky vedlejší, **nežádoucí**. Mezi ně patří sucho v ústech při intoxikaci, zvýšené pocení, bolesti na hrudi, možnost selhání krevního oběhu. Objevuje se nechutenství spojené s výrazným hubnutím a nadměrné vyčerpání organismu spojené s jeho hyperstimulací, stav vyčerpání po odeznění účinku (tzv. dojezd). Pervitin ovlivňuje motoriku - vznikají pohybové stereotypy spojené s intoxikací (tzv. vykroucenost). Může vyvolat strach a úzkost (anxiogenní efekt), pocity pronásledování a ohrožení, halucinace a bludy (toxická psychóza). Dále způsobuje nepřehlédnutelné rozšíření zornic (mydriáza), které často nereagují na světlo. Typická je i nadměrná koncentrace na nějakou, mnohdy nesmyslnou činnost.

Při prvním užití se může objevit **akutní intoxikace**. Ta se projevuje častou bolestí v čele a úzkostí. Dalšími projevy jsou neklid, hyperaktivita, bolesti hlavy, mydriáza, tachykardie s arytmiemi, vzestup tělesné teploty, někdy křeče a delirium. Předávkovaný pociťuje těžkou bolest na hrudi a může upadnout do bezvědomí na 1-2 hodiny.

Při dlouhodobějším užívání může nastoupit **chronická intoxikace**, pro kterou je typický neklid, pocit napětí, úzkosti a předrážděnosti. Vyskytují se poruchy spánku,

panikaření, nevolnost, zvracení a sucho v ústech. Je zřetelná celková sešlost z podvýživy, třes, bolesti u srdce a bolesti kloubů, zvýšení šlachových a okosticových reflexů, široké nereagující zorničky, krvácení v plicích, játrech a ve slezině (Kalina, 2003).

1.1.5 Dopady užívání pervitinu

Užívání pervitinu má vliv na řadu oblastí. Jednou z nich je **psychická stránka osobnosti**. V MKN-10 (Mezinárodní klasifikace nemocí) jsou dopady užívání psychotropních látek popsány v podkapitole F10-F19, označené názvem „*Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním psychoaktivních látek*“, konkrétně pak v podkapitole F15 s názvem „*Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním jiných stimulantů, včetně kofeinu*“.

Akutní intoxikace (F1x.0) je stav po aplikaci psychoaktivní látky vedoucí k poruchám úrovně vědomí, poznávání vnímání, emotivity nebo chování, nebo jiných psychofyziologických funkcí a reakcí.

Škodlivé použití (F1x.1) je stav, kdy užití psychoaktivní látky vede k poruše zdraví. Poškození může být somatické nebo psychické.

Syndrom závislosti (F1x.2) je soubor behaviorálních, kognitivních a fyziologických stavů, který se vyvíjí po opakovaném užití substance a který typicky zahrnuje silné přání užít drogu, porušené ovládání při jejím užívání, přetrvávající užívání této drogy i přes škodlivé následky, prioritou v užívání drogy před ostatními aktivitami a závazky, zvýšená tolerance pro drogu a někdy somatický odvykací stav.

Odvykací stav (F1x.3) a **odvykací stav s deliriem (F1x.4)** je skupina různě závažných a různě komplikovaných příznaků, ke kterým dochází při úplném nebo částečném vysazení látky po tom, co byla látka opakovaně nebo dlouhodobě užívána nebo po užívání vysokých dávek této látky. Příznaky odvykacího stavu jsou v souladu s příznaky odvykacího syndromu a nejsou vysvětlitelné tělesným onemocněním nebo

jinou duševní poruchou. Odvykací stav může být komplikován křečovými stavy nebo deliriem.

Další komplikace, vznikající v souvislosti s užíváním pervitinu nebo jiných návykových látek, je psychotická porucha, jinak také **toxická psychóza (F1x.5)**. Jde o soubor psychotických příznaků, které se objevují během použití psychoaktivních látek nebo po něm, které však nelze vysvětlit pouze akutní intoxikací a nejsou součástí odvykacího stavu. Porucha je charakterizována halucinacemi (typicky sluchovými, ale často v kombinaci s více smysly), záměnou osob, bludy (často paranoidní nebo persekční povahy), psychomotorickými poruchami (vzrušením nebo stuporem) a abnormálním afektem, který se může objevit v rozsahu od intenzivního strachu až k extázi. Vědomí je obvykle jasné, ale může být přítomen určitý stupeň jeho zastření. Těžký stav zmatenosti však nikdy nenastupuje.

Amnestický syndrom (F1x.6) je syndrom sdružený s výrazným chronickým postižením paměti na nedávné i vzdálené skutečnosti. Bezprostřední vybavování je obvykle zachováno a čerstvá paměť je typicky více poškozena než paměť dávná. Je narušen pocit času a řazení událostí, dále pak schopnost učit se novému. Jiné kognitivní funkce mohou být relativně dobře zachovány a amnestické defekty jsou v nepoměru k ostatním poruchám.

Psychotická porucha reziduální a s pozdním nástupem (F1x.7) je porucha, u níž změny v poznávání, afektu, osobnosti nebo chování, vyvolané v tomto případě psychoaktivní substancí, přetrvávají v období, kdy přímý účinek látky již nemá být znatelný. Nástup poruchy by měl mít přímý vztah k užití psychoaktivní látky. Řadíme sem tzv. „flashbacks“ neboli „flashbacky“, kdy se postižený dostává při abstinenci do stavu, jako by byl pod vlivem drogy (Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů, 2013).

Kromě duševních poruch a poruch chování může způsobit užívání metamfetaminu řadu **zdravotních obtíží**. Jejich velkou část tvoří především **infekční choroby**, které jsou důsledkem používání nesterilních pomůcek při aplikaci drogy nebo její přípravě a také vzájemného půjčování pomůcek pro aplikaci. Další předpoklady pro vznik infekčních onemocnění jsou špatný hygienický standard, který vyplývá z nízkého

socioekonomického statutu a dále sexuální promiskuita, především pak v případě prostituce, kterou si závislé osoby získávají dostatek finančních prostředků k obstarání drogy.

Nitrožilní uživatelé jsou ohroženi **bakteriálními infekcemi**, které lze rozdělit na povrchové a invazivní.

Povrchové (lokální) infekce postihují kůži, sliznici a měkké tkáně a často nejsou doprovázeny příznaky infekce, jako je horečka nebo celková schvácenost. Klinicky se projevují jako kožní ulcerace, častí i velmi rozsáhlé, impetigo, povrchové i hluboké abscesy a flegmóny, povrchové záněty žil.

Invazivní infekce jsou takové infekce, při kterých se bakterie dostávají do krevního řečiště. Jsou při nich přítomny příznaky zánětu (horečka, zrychlený dech a puls) a v těchto případech již hovoříme o sepsi. U uživatelů drog pak často dochází k poškození a poruchám funkce více orgánů. Tento stav může vyústit až v tzv. septický šok, při kterém dochází k selhání více orgánů, především ledvin a plic. Při invazivní infekci může být vytvořeno metastatické hnisavé ložisko kdekoli v těle, může dojít k septické plicní embolii nebo k jiným život ohrožujícím stavům.

K dalším infekčním onemocněním, která postihují nejen nitrožilní uživatele, patří například virové hepatitidy, především typu A, B, C, dále infekce HIV, která způsobuje řadu dalších obtíží, syfilis i další pohlavní choroby (Kalina, 2003).

Orgánová a systémová postižení jsou další ze zdravotních dopadů, které, užívání pervitinu způsobuje. Jedním z těchto postižení je mechanické poškození cévního systému u intravenózních uživatelů. Dochází k tvorbě trombóz s následnou ischemií okolních tkání, popř. k vytvoření abscesů. Vznikají tromboflebitidy hlubokého žilního systému, při utržení krevní sraženiny dojde k masivní plicní embolii a k srdečnímu selhání. „Drolení“ trombu po menších částech vede k sukcesivní embolizaci – uzavírají se menší plicní cévy a omezí se perfúzní kapacita plic. Dochází tak ke ztrátě schopnosti plic dostatečně okysličovat krev. U uživatelů pervitinu dále dochází k infarktu myokardu, arytmiím a náhlému srdečnímu selhání (Kalina, 2003).

U intravenózních uživatelů bývá často postižen **dýchací systém**. Rozsáhlé akutní nebo chronické poškození plic vede k nedostatečnému okysličování krve a tím

k poškození mnoha orgánů. Pevné částičky obsažené v roztoku k injekční aplikaci jsou krví zaneseny až do kapilár a způsobují mikroembolizaci. Cizorodý materiál vyvolává zánětlivou reakci – pneumonitidu, při které dochází k omezení funkční kapacity plic.

Dalšími poškozeními, která vznikají v souvislosti s užíváním drog je **postížení ledvin a centrální nervové soustavy**. Užívání metamfetaminu vede k prudkému zvýšení krevního tlaku, který může způsobit krvácení do mozkové tkáně. (Kalina, 2003)

Užíváním metamfetaminu je významně ovlivněna i **oblast sociální**. Drogově závislí se stávají součástí subkultury narkomanů, která se odlišuje od běžné společnosti, jsou narušeny a zpretrhány původní sociální vztahy. Osoby závislé na pervitinu se často ocitají ve finanční tísní, ke které vede potřeba zaopatřovat si drogu a většinou také neochota obstarávat si finanční prostředky pracovní činností. Uchylují se pak k nelegálním činnostem, především ke krádežím. Důsledkem špatné finanční situace jsou špatné bytové podmínky. Závislé osoby přebývají v prostorách, které postrádají přívod elektřiny nebo vody, někteří přebývají „na ulici“ (WEBNOTE, 2014).

1.2 Mediální obraz pervitinu

1.2.1 Média

Pojem média (z lat. medium, čes. prostředek; prostředí; to, co zprostředkovává děj) nemá přesně vymezené a obecně akceptované hranice. Používá se jak k označení přímých individuálních prostředků komunikace (např. řeč, mimika), tak k označení prostředků technických (např. počítačová síť, kabelová televize). Zároveň se ale vztahuje na jednotlivé organizace masové komunikace (např. redakce, ...), ale i na sociální instituce, jako např. demokratický tisk (Reifová, 2004).

V případě, že o médiích budeme uvažovat jako o **komunikačních institucích**, měly by být nositeli těchto rysů:

- půjde o profesionální a byrokratické organizace, které velkokapacitně produkují a distribuují sdělení;

- operují v oblasti veřejné sféry, tedy výrazně ovlivňují (formují) veřejné mínění a proto je jejich činnost právně regulována;
- zapojení příjemce do „jejich“ komunikace je naprosto dobrovolné;
- mají určité svobody garantované a omezené zákony či etickými kodexy;
- formálně nemají žádnou moc, neformálně však mají moc značnou. (Barker, 2006)

„Běžné“ chápání tohoto pojmu tedy absorbuje jak média „tradiční“ (noviny, rozhlas, televize, ...), tak média lidmi méně uvažovaná (veletrhy, kongresy, výstavy, výkladní skříně, obaly výrobků, billboardy, direct mailing; přednášky, exkurze a další). Jednotlivé obsahy pojmu se navíc v praxi všedního dne vzájemně překrývají. Pokud bychom se měli rozhodnout pro jisté praktické obsahové zúžení, nechali bychom se inspirovat mediálními teoriemi, které tímto pojmem označují „prostředek komunikace, tedy to, co spojuje komunikátora a komunikanta“ (Reifová, 2004).

Pojmy **masová média** a **masmédia** jsou již specifičtější. Pochází z anglického mass media. Masovými médii se rozumí komunikační prostředky a instituce, které dokáží velkokapacitně vyrábět sdělení veřejného charakteru a distribuovat je směrem k rozptýlenému, rozmanitému a individuálně neurčenému publiku. Jedná se o noviny, časopisy, knihy nebo třeba vysokonákladové letáky (souhrnně tisk), dále rozhlas, televizi, film – kinematografii, fotografii a veškeré druhy masově šířených obrazových a zvukových záznamů (video, CD/DVD, internet). Českým ekvivalentem pojmu masmédia jsou *hromadné sdělovací prostředky*, *prostředky masové komunikace* nebo *prostředky masové informace* (Reifová, 2004).

1.2.2 Druhy a funkce médií

V odborné literatuře se setkáváme s různými typy dělení médií:

- chladná a horká média
- klasická a elektronická média
- specifická média a masmédia

Členění médií na chladná a horká pochází od **Marshalla McLuhana** a bylo vytvořeno v šedesátých letech minulého století. Třídícím kritériem je v tomto případě definice stavu naplněnosti média daty a míra naplňování dat komunikantem, tj. adresátem sdělení. Přestože je toto členění obviňováno z jisté vědecké vágnosti, stále patří mezi nejčastěji používaná (Jandourek, 2001).

Chladná média jsou zaměřena zejména na přednášení fakt a informací. Jsou orientována na racionální složku komunikanta (recipienta, příjemce) a zpravidla jsou dobře uchovatelná. Rytmus přijímání si volí komunikant sám. Jsou nízkodefiniční, tedy vyžadují participaci komunikantů (čtenářů, diváků,...). Jejich dokončující a doplňující aktivita pro zkonstruování konkrétních významů je nezbytná. Mezi chladná média řadíme např. telefon, bývá do nich tradičně řazena i televize, avšak ne jednoznačně a bez zpochybňujících otázek (Urban, Dubský, Murdza, 2001).

Horká média jsou vysokodefiniční a podmanivá. Kombinují akustická a vizuální data, čímž intenzivněji působí na emoce a smysly komunikantů. Míra divácké participace tak nemusí být vysoká, neboť diváci jsou zaplaveni informacemi všeho druhu a mohou setrávat v jisté (pohodlné) pasivitě. K těmto médiím bývá obvykle řazen film (Urban, Dubský, Murdza, 2001).

Jako příklad **klasického média** lze uvést papír a tisk nebo knižtisk. K **elektronickým médiím** patří rozhlas, televize, CD/DVD, mobilní telefon, internet, aj.

Specifická média (outdoor media) mají lokální působnost s obvykle nepřímým zásahem cílové skupiny. Mnoho specifických médií je zároveň propagačním prostředkem (a naopak). Propagační prostředky jsou vlastně materiálním vyjádřením reklamního sdělení. Jsou účinným nástrojem, který působí slovem, obrazem, zvukem, pohybem, tvarem, barvou a jinými komunikačními prvky. Mohou se používat samostatně nebo v kombinaci pro zvýšení její účinnosti. Řadíme mezi ně např. dopravní prostředky billboardy, reklamní předměty, výkladní skříně, obaly, ohrady sportovišť.

Oproti tomu **masová média** (masmedia), jinak také veřejné sdělovací prostředky, mají široký dosah i záběr. Jsou zdrojem informací, popř. desinformací a určují priority, o kterých se mluví. Formují veřejné mínění nebo jej manipulují. Jsou významným

nástrojem formování společenských a politických postojů lidí. Také nabízejí člověku zábavu nebo se v nich naopak kultura může stát předmětem komerce.

Mediální systém plní pro jedince, skupiny i společnost řadu funkcí. Mezi tyto patří **funkce informační, kontrolní, sociální, vzdělávací a zábavní**. Ne každé médium musí plnit všechny funkce stejnou měrou. Některá média vzdělávají více než jiná, další se pro změnu více zaměřují na relaxaci a zábavu, některá dění ve společnosti „pouze“ monitorují (zaznamenávají), jiná události komentují a pohrávají si s kategoriemi, jako jsou osobní motivace aktérů, smysl a dlouhodobý význam události pro společnost a podobně (Urban, Dubský, Murdza, 2001).

Obecně je možné rozdělit funkce médií nejprve na **pozitivní** (eufunkce) a **negativní** (dysfunkce); **zjevné** (manifestní) a **skryté** (latentní). Z této roviny lze pak funkce popsat konkrétněji:

- média poskytují informace a usnadňují jejich přemístování;
- ukládají a uchovávají informace;
- udržují kontinuitu například zprostředkováváním kulturního dědictví;
- zprostředkovávají vzdělání a podílí se na výchově;
- socializují jedince i celé sociální skupiny, například tím, že jim zprostředkovávají kontakt s referenčními skupinami;
- integrují a homogenizují společnost, například prostřednictvím vytváření mainstreamů, artikulací měřítek (ne)normality a podobně;
- nabízí zábavu, únik z reality a zapomnění;
- vydělávají peníze a nabízí pracovní uplatnění. (Urban, Dubský, Murdza, 2001)

Média rozšiřují náš pohled na svět a jsou určitým prodloužením (vylepšením) našich smyslů. Nastavují „zrcadlo“ veřejnému dění. Podle slovníku novinářských etických kodexů má jít o zrcadlení objektivní, vyvážené a nezaujaté. Naopak však často dochází k deformování skutečností. Média třídí vybrané informace dle údajné důležitosti a vlastní profesionální zkušenosti. Některé informace zdůrazňují, některé logicky upozadují. Takto pak média cenzurují veřejný život a nabízí svým divákům „jenom“ určitě verze dění ve vybraných částech sociální reality.

Média plní funkci **informačních filtrů**. Připravují selektivní nabídku sociálního vědění a obrazů reality. V odborné literatuře bývá fenomén předvýběru „správných“ informací označován anglickým pojmem „gatekeeping“, v českém jazyce přeloženo jako hlídání u brány. Dále média lidem ukazují „správnou životní cestu“ a dodávají matoucím nebo útržkovým sdělením smysl. Vnášejí do procesu poznávání vlastní zkušenost a vědomosti. Stávají se divákům průvodci životem a vykladači reality. Předkládají veřejnosti názory k rozpravě – plní tedy funkci diskusního fóra. Čím větší rezonance mediálního sdělení s názory publika se očekává a čím větší mocenskou oporu sdělení má, tím roste pravděpodobnost, že se dostane na přední stránky deníků, časopisů a podobně.

Další z funkcí je **schopnost oddělit publikum od určitých skutečností** (např. z důvodu jejich krutosti, hlouposti nebo intimity). Tento ochranný postup však může mít několik negativních efektů. Především je to „vychovávání“ naivního publika, které si mnohá témata objektivní reality nepřipouští, nezná je a dokonce si je již nemusí umět ani představit. Právě pro toto publikum je paradoxně určena sociální reklama využívající sílu šoku, která má sloužit k určitému otřesení s nemístným klidem a sebevědomím bezstarostných diváků. Pravidelnou konzumací těchto informací však může nastat i opačný stav: diváci mohou pod zesilujícími dávkami násilných témat a smrtí zocelit. To, co jim připadalo před pár týdny šokující, jim náhle zevšední a stane se pro ně nezajímavé a nudné. Tím se sekundárně podporuje nárůst lhostejnosti a netečnosti mezi lidmi. Tím zesiluje jejich citová odtažitost i od témat, u kterých je to žádoucí. Odborníci o tomto efektu hovoří jako o znečitlivění (tzv. habitualizace), tedy o jakési přirozené reakci diváka proti pravidelným dávkám dnes silných a zítra ještě silnějších emocí. Tvůrci mediálního sdělení si jsou toho velmi dobře vědomi, a proto se uchylují k taktice bourání a otevírání dalších tabu, která by oživila pozornost diváka (Urban, Dubský, Murdza, 2001).

1.2.3 Vliv médií

Masová média silně ovlivňují lidskou psychiku a sociální chování lidí. Jsou všudypřítomná, dostupná, invazivní a přesvědčivá. Dokáží sloužit, a také slouží mnohému. Jsou mocná a návyková.

Podle Jiráka, Köpplové (2007) označuje **mediální účinek** změnu v chování nebo myšlení individuálního příjemce či publika, k níž dochází v reakci na recepci určitého mediálního obsahu. Obecně řečeno se tímto pojmem označuje dopad sdělení na příjemce. Mediální účinek se dělí na přímý a nepřímý, podle záměru pak na naplánovaný a neplánovaný, podle délky trvání způsobené změny na dlouhodobý a krátkodobý.

Vliv médií můžeme posuzovat **dle úrovně**, na které se projevují:

- **Úroveň jednotlivce:** Zde se média projevují různými reakcemi, a to například fyziologickou, postojobou či citovou. Jedinec také může reagovat na přímé, jednorázové, krátkodobé, ale i nepřímé, opakované a déletrvající vystavení se působení médií. Jeho postoje, názory a zvyky se tak mohou měnit, stejně jako hodnocení vlastního postavení, zdraví, životního stylu nebo spotřeby. Média mohou na jednotlivce také působit dle jeho aktuálního rozpoložení nebo způsobu zpracovávání informací.
- **Úroveň sociálních skupin:** Jeden příklad za všechny - mládež a její podléhání módním trendům.
- **Úroveň společnosti:** V této rovině působí média ve sféře sociální, ekonomické, politické (způsob zpracování a rozprostření moci), ale také kulturní a vzdělávací. Co se délky vlivu týče, ve společnosti a jejích změnách, je třeba dlouhodobějšího a zpravidla také nepřímého vlivu.

Mezi **předpokládané** či **pozorované účinky** médií patří tyto:

- **Zesilující účinek:** téma, kterému média věnují zvýšenou pozornost, se stává z krátkodobého hlediska důležité.

- **Potvrzující účinek:** pokud média potvrdí to, o čem se člověk pouze domnívá, že to tak je, přijme to dotyčný jako pravdu.
- **Zpětný účinek:** média tím, že jsou přítomna nějaké události, např. demonstraci, mohou její průběh ovlivnit.
- **Znecitlivění (habitualizace):** je-li někdo dlouhodobě a často vystavován emocionálně vzrušivým podnětům, může si na ně zvyknout (mezi empirickými výzkumy nikdy stoprocentně neprokázáno).
- **Trivializace:** redukování složitých témat v důležitých např. zpravodajských sděleních.
- **Nastolování agendy (agenda-setting):** řeší otázku, proč jsou některá témata diskutována více, jiná méně a některá dokonce vůbec a co způsobuje vnímání některých témat jako závažnějších než jiných. Významná role je v tomto případě prisuzována médiím, která některá témata řeší a jiná nikoli a informují, ačkoliv nepřímo, diváky o tom, co je preferovanější například tím, v jakém sledu dané informace podávají a jak do hloubky se jim věnují.
- **Povzbuzující účinek:** např. „zarámování“ určitého tématu v politické kauze ovlivní pohled na politiku.
- **Katarze (citové uvolnění).**
- **Sekundární viktimizace:** oběti trestných činů se mohou stát předmětem nevybíravého zájmu médií.
- **Nápodoba.** (Jirák, Köpplová, 2007)

Média mají **formující účinky** a to v několika rovinách. Zapřičiňují vznik nových speciálních činností, věnují se práci pro hromadné sdělovací prostředky, nebo činností, které jsou s médii existenčně spojené (např. vývojoví pracovníci počítačových her). „Zkracují“ vzdálenosti a rozšiřují mediální veřejnost. Rozšiřují poznání a vědění člověka, např. naučně vzdělávací pořady, programy věnované distribuci produktů vysoké kultury nebo zprostředkovávání politické komunikace a zapojení se do procesu politické socializace publika. Nabízejí nová témata ke konverzaci a vytváří aktuální vzorce pro užívání jazyka. Média jsou manipulativní, tedy mají velmi silný formativní

vliv; určitým osobám například zprostředkovávají prestiž a autoritu tím, že je představují v optimálních kontextech a naopak jiným pozornost odírají, jako je tomu u neatraktivních a marginálních skupin s nízkým sociálním kapitálem. Dále zprostředkovávají vzorce chování a sociálního jednání presentací určitých životních stylů, módních trendů, hodnotově normativních rámců a podobně, posilují důraz na ekonomické a spotřební faktory života. Média také mění vzorce rodinného života (například ve výchovném procesu), trávení volného času nebo osobní komunikaci a jsou předpokladem procesu šíření kultury (Urban, Dubský, Murdza, 2001).

V dnešním světě se stále zvyšuje kvantita mediálních sdělení, která na straně příjemců přesahuje schopnost recepce a integrace. Přemíra vědění tak nevede k jeho očekávanému růstu, ale spíše k jeho postupné degeneraci. Lidé sice mediální produkty stále kupují a konzumují, ale z výzkumů vyplývá, že jim věří méně než dříve.

1.2.4 Mediální konstrukce reality

V současné době se na konstrukci reality každodenního života jedince a společnosti podílí vedle přímé osobní zkušenosti především média, která jsou zdrojem vědění jedince. Podle Bergera a Luckmanna (1991) vědění definuje institucionalizované oblasti chování a určuje všechny situace, které do těchto oblastí spadají. Definuje a vytváří role, jež mají být hrány v kontextu daných institucí. Toto vědění tak řídí a předurčuje veškeré chování.

Masová média se postupně stávají jedním z nejzásadnějších producentů významů do společnosti a jsou na ně aplikovatelné principy teorie sociální konstrukce reality. Jako původce řady významů ve společnosti tak významně ovlivňují změny ve stabilitě sociálního řádu. Média svojí externalizací produkují pravidla fungování sociálního řádu, která členové lidské společnosti přebírají za své, aniž by si uvědomovali, že původ těchto pravidel je u nich samotných.

Konstruktivistický přístup zastává tvrzení, že mediální obrazy nejsou reálným odrazem skutečnosti, ale pouhým konstruktem. Sedláková (2008) mediální obsahy

definuje jako konstruovaná sdělení (ať už se jedná o audiovizuální, textová, apod.), která převádějí událost (popř. osobu nebo jev) ze sociální skutečnosti, jenž byla jejich předobrazem, a která v sobě obsahují dominantní hodnoty dané společnosti. Takto zformovaný konstrukt je interpretací společně sdílené reality, ovšem z pohledu členů lidské společnosti jde o objektivní platnou realitu a z této perspektivy k němu přistupují. Už v roce 1927 americký antropolog a sociální psycholog William Isaac Thomas přišel jako jeden z prvních s tvrzením, že lidé nereagují na objektivní podobu dané události, nýbrž na významy, které s sebou pro ně nese, a podle nich poté jednájí.

Lidé mohou inklinovat k tomu, že reagují na obrazy ve zprávách jako na obrazy reality. Takovéto obrazy, jejichž odkazy na aspekty reálného světa jsou přinejmenším problematické, tak mohou vyvolávat jednání v reálném světě, jednání, které má reálné důsledky. Takto prezentované obrazy v mediálních sděleních se mohou stát (až tragicky) sebenaplňujícími. Příklady mohou být procesy jako volby zkorumpovaných čelních představitelů, přijetí represivních zákonů a myšlenek, označování sociálních skupin, podpora válečných konfliktů nebo tolerance k chronickým sociálním a ekonomickým problémům (Bennett, 1996).

Člověk se prostřednictvím procesu socializace učí, jak existovat v sociálním světě, na jehož neustálé objektivizaci se sám podílí. Stejně tak i obraz světa, který nám média předkládají, je ve své podstatě stále lidským produktem, nikoli – v myšlenkách konstruktivistické teorie – reflexí reálného světa. Tím pádem mediální obraz, který vznikl jako zástupná prezentace daného jevu, osoby nebo situace, je ve své podstatě jejich re-prezentací. Takto vzniklá re-prezentace se skrze externalizaci a objektivizaci následně podílí na konstrukci nové reality a utváří stanovisko příjemců k tomuto jevu, osobě nebo situaci (Sedláková 2008).

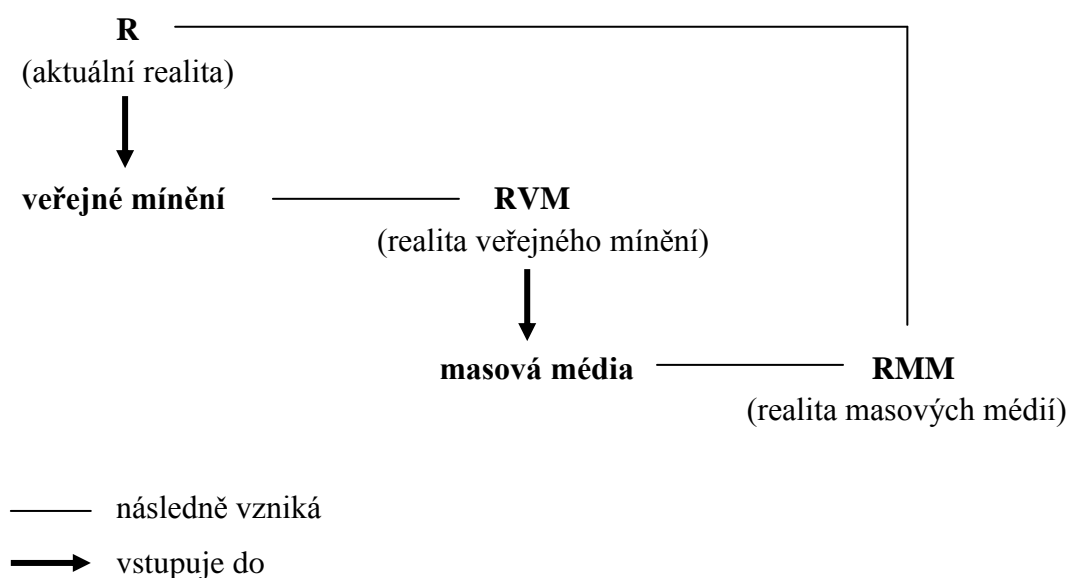
Sociálně-konstruktivistická teorie neodmítá existenci fyzického světa mimo realitu mediální. Mediální obrazy z této (mimomediální) reality vycházejí. Tento proces se děje skrze aplikaci prvků, které se objevují ve smyslově vnímatelném skutečnosti, a skrze ně o této skutečnosti referují, formují ji a dále na ni odkazují. V rámci konstruktivistické teorie je tento přístup definován jako umírněný. Zastánci tohoto proudu sice připouští, že předmediální skutečnost existuje, masová média ovšem nikdy

nemohou být jejím adekvátním zachycením vzhledem k principům svého fungování. Umírněný konstruktivismus tedy zcela neodmítá existenci předem existující sociální realitu (Reifová a kol., 2004).

Popis procesu mediálního konstruování reality vyjadřuje např. koncept amerického historika Daniela J. Boorstin. Dle **Boorstinova modelu** (viz Obrázek č. 1) funguje proces mediální re-prezentace reality na cyklickém principu. Na jeho začátku stojí média. Snahou každého média je, aby disponovalo co největším publikem, tedy aby svojí produkcí mířilo k co možná největšímu počtu lidí – v ideálním případě ke všem. Aby se tomuto cíli média přiblížila, nesmí působit na žádné konkrétní příjemce a tím ze svého vlivu vylučovat ty recipienty, kteří mezi tyto konkrétní osoby nenáleží, musí produkovat co nejobecnější mediální obsahy. K tomuto procesu média podle Boorstina potřebují znát veřejné mínění (Reifová, 1998).

Reifová (1998) ve své disertační práci připomíná, že v Boorstinově modelu fungování médií existují *dvě pseudoreality*, a to realita veřejného mínění a realita masových médií, které vlivem své vzájemné provázanosti v cyklickém procesu vychází jedna ze druhé. Také ovšem upozorňuje na to, že v Boorstinově modelu není obsažena původní vnější realita. Je však nutné zamyslet se nad tím, v jaké podobě v době masových médií existuje původní vnější skutečnost. Zda kromě zlomku vnější reality, která je součástí naší každodennosti, není vnější realita současně realitou mediální. Tato úvaha vyhází z aktuálního stavu lidského poznání, kdy kromě událostí, témat nebo lidí, s nimiž máme osobní zkušenost, získáváme informace o ostatních částech sociální skutečnosti právě z masových médií.

Obrázek č. 1

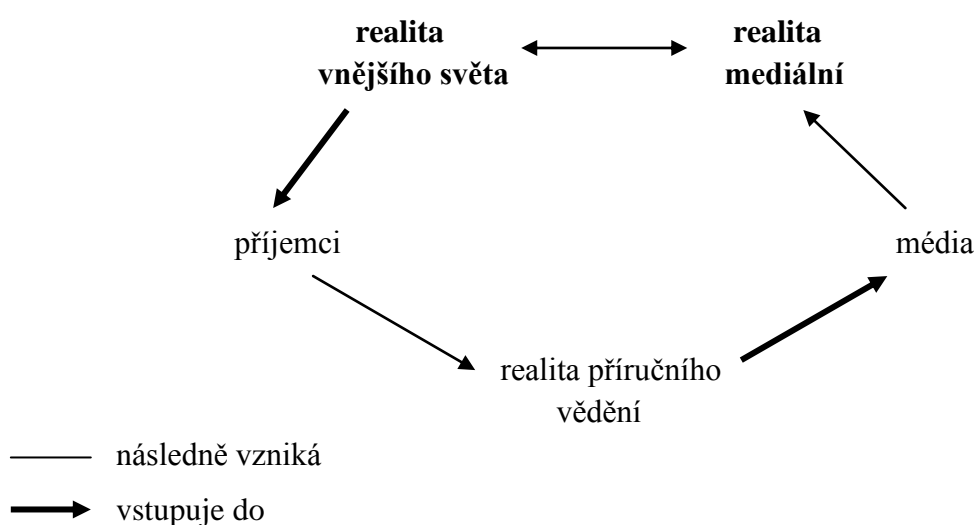
Zdroj: Boorstinův model fungování médií (Reifová 1998).

Boorstinův model dále rozvíjí Sedláková (2008), která jej upravuje pro znázornění průběhu procesu mediální konstrukce reality v době pozdní modernity (viz Obrázek č. 2). V tomto procesu vycházejí mediální sdělení z mimomediální skutečnosti, ke které zpětně odkazují. Děje se tak v souladu s technickými možnostmi média, ovšem i s ohledem na zájmy tvůrců těchto sdělení a vlastníků média. Tato sdělení jsou tvořena znaky s arbitrárním významem. Tak vzniká realita, jež vstupuje do vědomí příjemců mediálních sdělení. Recipienti s touto realitou dále operují, uvádějí ji do souvislostí se svými zkušenostmi a s dalšími sděleními. Tato realita se tak stává pro každého jedince součástí jeho příručního vědění o světě. V tomto okamžiku se do procesu dostává individualizovaný způsob recepce mediálních sdělení, specifický pro každého člena společnosti, jelikož svoji roli v tomto bodě hrají osobní charakteristiky jednotlivých příjemců, jako jsou zkušenosti, vzdělání, osobní preference, aj., které ovlivňují přijímání mediálních textů.

V této situaci dochází v souvislosti s mediální realitou ke *dvěma (zdánlivě protichůdným) procesům*: na jednu stranu je mediální realita při propojování se zkušenostmi jedince a s informacemi z dalších zdrojů korigována, na druhou stranu se ovšem stává součástí všeobecného povědomí a čím více je používána, tím více je také stvrzována. Můžeme říci, že původci mediálních sdělení jsou zároveň i jejich příjemci. Navíc jsou také členy stejné kultury, během procesu produkce mediálních sdělení tak aplikují kulturně sdílenou představu reality, která se tak opětovně podílí na dalším pokračování neustálého procesu konstruování reality (Sedláková, 2008).

Důležitým aktérem, který se na procesu mediální konstrukce reality podílí, je zpravodajský diskurs. Jde o proces více či méně ideologických rozhodnutí, na jehož základě jsou určití jedinci a témata z přítomnosti v médiích předem vyloučeni, zatímco o jiných informují často a opakovaně (Sedláková 2008).

Obrázek č. 2

Zdroj: Modifikovaný model mediální reprezentace reality (Sedláková 2008).

1.2.5 Drogy a média

V současné době jsou drogy medializovány především v **negativním slova smyslu**, avšak téma drogové problematiky v médiích presentováno nebylo ani v minulosti presentováno pozitivně. Samozřejmě existují zastánci tvrzení, že některé drogy mají i pozitivní účinky a lze je využívat v léčbě různých zdravotních obtíží. Objevují se tedy i články a publikace, které se jistým způsobem snaží o pozitivní presentaci drog, respektive vlivu na určité zdravotní oblasti. Někteří odborníci pozitivní účinky drog dokonce potvrzují, avšak vzhledem k vysoké míře problematiky i negativních účinků drog je kladných mediálních presentací minimální množství.

Mediální sdělení o drogách mají velmi široký okruh nejrůznějších zdrojů. V souvislosti s povahou zdroje je třeba posuzovat i hodnotu mediálních sdělení. **Zdrojem mediálního sdělení** může být instituce (např. Policie ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR), odborník v určité oblasti, ale i každá jiná právnická či fyzická osoba. Je třeba vždy hodnotit, kdo určuje obsah mediálního sdělení a jaké zájmy a cíle tím sleduje. Je také důležité, jaké hodnoty jsou obsahem mediálního sdělení.

Od roku 2003 zahájilo **Národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou problematiku** periodickou publikaci s názvem *Zaostřeno na drogy*. Tato publikace se mimo jiné zaměřuje i na medializaci drogové problematiky, kterou se zabývá publikace s názvem *Drogy v médiích z roku 2006*. Obsahuje informace o medializaci drog v letech 2004 - 2005.

Podle této analýzy byl v obou letech mediální obraz drog největší měrou utvářen příspěvky uveřejněnými v celostátních denících. Více než dvojnásobnou převahu nad ostatními celostátními deníky měla, co se počtu uveřejněných příspěvků týče, *Mladá fronta DNES*. Nejmenší pozornost vyvolalo téma drog v televizi a rozhlasu (10 %, resp. 7 %). Zde je však nutno upozornit, že do analýzy vstoupily pouze příspěvky odvysílané v rozhlasovém a televizním zpravodajství a publicistice. Stejně jako v případě celostátních deníků mají tato média a pořady značný dopad na posluchače a diváky. Medializaci jednoznačně dominovalo téma snižování nabídky a prosazování práva, do kterého spadaly příspěvky o aktivitách policie, celní správy, soudů a dalších orgánů

směřujících k potírání zločinu spojeného s nezákonným nakládáním drog. Druhou největší pozornost věnovala média právě stimulačními drogám (Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2006).

V roce 2007 se v Třeboni uskutečnila **mezinárodní konference**, na níž diskutovali odborníci zabývající se otázkou vztahu televize a drog. Podle zkušeností Nikolaie Chavdarova, který se mimo jiné zabývá žurnalistikou, převládá situace, kde čím menší trh (tedy daná země), tím spíš jsou drogově závislí zobrazováni „černobíle“, téměř jako zločinci. Také jsou v televizi často stigmatizováni. Televize je zobrazuje značně zjednodušeně, schematicky a k tomu podává málo informací. Drogově závislí jsou velice snadným terčem. Při této konferenci se většina účastníků shodla, že jak televize, tak i ostatní média by měla podávat nikoliv informace zjednodušené, negativní či pozitivní, měla by je především prezentovat pravdivě.

V médiích je nejčastěji tematizován právě pervitin, který je spojován v 75% s jeho nezákonným statutem, v 9% se související závislostí a v 7% z pohledu ohrožení zdraví a života (Grohmannová, 2006).

V médiích nejsou o drogách předávány pouze neutrální informace. Referováním jsou také vyjadřovány postoje mluvčích. Média často problematizují o tolerantní prostředí a také zastávají názor, že drogy jsou špatné. Dále se poukazuje na beztrestnost obchodníků s drogami, popř. i uživatelů drog a na zpřísnění represe, která je možným prostředkem ke snížení škodlivých důsledků užívání drog pro uživatele a celou společnost. V médiích se také kritizují nezamýšlené důsledky represe s ohledem na širokou škálu liberálních hodnot.

2 CÍL PRÁCE A VÝZKUMNÁ OTÁZKA

V této kapitole si nejprve určím cíl, kterého chci v rámci své práce dosáhnout, následně stanovím hlavní výzkumné otázky, doplněné o výzkumné otázky vedlejší. Též stanovím hypotézy v rámci kvantitativního výzkumu.

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je analyzovat současnou mediální prezentaci pervitinu v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES a porovnat, zda je v letech 2003 – 2013 patrný rozdíl v prezentaci pervitinu v tomto deníku.

2.2 Výzkumné otázky a hypotézy

V této analýze jsem stanovila následující hlavní výzkumné otázky:

HVO1: Jak v současnosti deník Mladá fronta DNES ve své internetové mutaci prezentuje obraz pervitinu?

HVO2: Zvýšila se frekvence prezentace pervitinu v Internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES během let 2003 – 2013?

2.2.1 Výzkumné otázky vztahující se k první hlavní výzkumné otázce

VO1: Jaké strategie využívá deník Mladá fronta DNES v medializaci pervitinu?

H1: Existuje statisticky významný rozdíl ve využití proaktivní a reaktivní strategie v ročníku 2013 MF DNES.

Operacionalizace:

Proaktivní strategie – za proaktivní strategii budeme považovat zaměření zpráv do budoucnosti, které se snaží předvídat, co se stane, vytváří spekulace a hypotézy o budoucím vývoji či existenci problematiky pervitinu nebo jej srovnává s jiným.

Reaktivní strategie – za reaktivní strategii budeme považovat přístup, který pouze reaguje na to, co se stalo, popřípadě co mělo nebo nemělo být uděláno jinak.

VO2: Jakou formu informování o pervitinu deník MF DNES využívá?

H2: Existuje statisticky významný rozdíl ve využití numerické a verbální formy informování o pervitinu v MF DNES.

Operacionalizace:

Verbální informování – za verbální informování o pervitinu budeme považovat všechna nečíselná vyjádření, např. slovní ohodnocení jako nebezpečný, návykový apod. V rámci této formy informování se budu dále zabývat konotacemi slov spojených s pervitinem.

Konotace – konotací rozumíme vědomé či podvědomé citové zabarvení slova, tedy jak slovo vnímáme. Odráží kontext jazykového projevu i vztah uživatelů jazyka k okolní realitě. Konotace může být pozitivní i negativní, v našem případě se bude jednat o druhou možnost, tedy o konotaci negativní.

Numerické informování – za numerické informování budeme pokládat číselně vyjádřené informace o pervitinu, např. závislost na této látce odpovídá určitému procentu obyvatel apod.

2.2.2 Výzkumné otázky vztahující se k druhé hlavní výzkumné otázce

VO3: Zvýšila se prezentace problematiky pervitinu ve vybraném deníku v průběhu let 2003 - 2013?

H3: Existuje statisticky významný rozdíl v počtu článků prezentujících téma pervitinu mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES.

Operacionalizace:

Abychom mohli na tuto výzkumnou otázku odpovědět a zároveň potvrdit hypotézu, zaměříme se na počet článků, které byly v rámci problematiky pervitinu prezentovány v jednotlivých letech v období od roku 2003 do roku 2013.

VO4: Bude se objevovat strategie negativní predikce v Mladé frontě DNES v roce 2013 častěji ve srovnání s Mladou frontou Dnes 2003?

H4: Existuje statisticky významný rozdíl v využití negativní predikce budoucnosti mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES.

Operacionalizace:

Negativní predikce budoucnosti – za negativní variantu budoucnosti budeme pokládat: negativní úvahy, spekulace a odhady o možných důsledcích problematiky pervitinu; prognózy delšího trvání rizika nebo jeho prohlubování či opakování.

Optimistické konstruování budoucnosti – za optimistické konstruování budoucnosti budeme považovat: pozitivní prognózy budoucího vývoje, nadějně vyhlídky, např. existence nápravných či alternativních řešení apod.

3 METODIKA

V této kapitole se budu zabývat popisem metodiky výzkumu, která se skládá z analýzy dokumentů v rámci kvalitativního výzkumu, a z obsahové analýzy dat v rámci výzkumu kvantitativního. Dále charakterizují výzkumný soubor.

3.1 Metodika výzkumu

3.1.1 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní výzkum označuje jakýkoliv výzkum, který nezískává výsledky pomocí statistických procedur. Může se týkat života lidí, příběhů, chování, ale také různých společenských hnutí, organizací nebo vzájemných vztahů. Mezi postupy kvalitativního výzkumu patří pozorování, rozhovor, ale je možné použít i dokumenty, knihy, údaje, které byly kvantifikovány pro jiné účely. Kvalitativní šetření pomáhá získat o jevu detailnější informace, které kvantitativní výzkum obtížně zaznamená a také může být použito k získání nových neotřelých názorů na jevy, o nichž už něco víme (Strauss, Corbinová, 1999).

Na počátku je stanoveno výzkumné téma a jsou určeny základní výzkumné otázky, které mohou vznikat i v průběhu zkoumání. Proto je kvalitativní výzkum považován za pružný typ. Formulace výzkumné otázky musí být totožná s výrokem, který identifikuje zkoumaný jev. Jasně by měla říkat, na co se přesně zaměříme a co chceme o daném jevu vědět (Hendl, 2005).

Analýza dokumentů

Analýza dokumentů patří ke standardní aktivitě jak v kvalitativním, tak v kvantitativním výzkumu. Dokumenty, tedy všechno napsané nebo zaznamenané, mohou být podrobeny analýze z různých hledisek. V dokumentech se projevují osobní

nebo skupinové vědomé nebo nevědomé postoje, hodnoty a ideje. Dokumenty jsou knihy, novinové články, záznamy projevů funkcionářů, deníky, plakáty, obrazy. Za dokumenty se však mohou obecně považovat veškeré stopy lidské existence (Hendl, 2005).

Práce s dokumenty tvoří velmi specifickou oblast aplikace kvalitativního přístupu. Tyto materiály existují nezávisle na naší výzkumné činnosti. Data jsou již vytvořená, fixovaná a pouze musí shromáždit. Výzkumník nemůže ovlivnit podobu těchto dat. Například při analýze médií nebo osobního deníku nemůže jakkoli zasáhnout do charakteru a obsahu těchto dokumentů a nějak je měnit. Je zde také omezena možnost zkreslení a každý, kdo by s daným materiálem pracoval, má prakticky stejné možnosti (Miovský, 2006).

3.1.2 Kvantitativní výzkum

Kvantitativní výzkum se také označuje jako tradiční, pozitivistický, experimentální nebo empiricko-analytický. Zaměřuje se na hledání vztahů mezi dvěma či více proměnnými. Jeho hlavním cílem je ověřování platnosti teorií pomocí testování z těchto teorií vyvozených hypotéz (DISMAN, 2000).

Kvantitativní výzkumník chápe sociální realitu jako existující nezávisle na jeho osobnosti. Udržuje si od ní odstup nezúčastněného pozorovatele a snaží se o její popis. Lidské chování považuje za determinované a tedy měřitelné a předpověditelné (HENDL, 1999).

Kvantitativní výzkum je založen na deduktivním přístupu – z teorie jsou vyvozovány hypotézy, které jsou poté prostřednictvím sebraných dat testovány. Kvalitativní typ výzkumu je založen na induktivní logice, kdy na počátku výzkumného procesu je sběr dat. V sebraných datech výzkumník posléze pátrá po pravidelnostech a na základě svých objevů poté formuluje (nové) teorie či hypotézy (DISMAN, 2000).

Vzorem pro kvantitativní typ výzkumu jsou metody přírodních věd. Metodologie kvantitativního výzkumu je výrazně strukturovaná a využívá statistické metody.

Kvalitativní přístup je pružnější a méně atomizovaný. I v průběhu výzkumu jsou činěna rozhodnutí, jak by se mělo postupovat dále. Lze také měnit výzkumné otázky či hypotézy (HENDL, 2005).

Kvantitativní výzkum je využíván v těchto situacích:

- Pokud potřebujeme generalizovat naše nálezy na populaci jedinců.
- Pokud je naším cílem testování hypotéz.
- Jsme-li s dostatečnou jistotou schopni říci, které proměnné jsou podstatné pro studovaný problém a že žádná z důležitých proměnných nebyla opomenuta.
- Pokud to, jak zkoumaní lidé interpretují studovaný problém, nemá pro nás prvořadou důležitost.

Podle Hendla (2005) má kvantitativní výzkum několik výhod a nevýhod. Mezi výhody autor řadí eliminaci působení rušivých proměnných, relativně rychlý sběr a analýzu dat a výsledky poměrně nezávislé na výzkumníkovi. Naopak jako nevýhody kvantitativního výzkumu popisuje autor situace, kdy kategorie použité ve výzkumu nemusí odpovídat lokálním, subkulturním apod. zvláštnostem, dále podle něho mohou výsledky být příliš abstraktní a obecné. Výzkumník také může opomenout důležité fenomény či intervenující proměnné, protože se soustřeďuje pouze na testování určité teorie, která s nimi nemusí počítat.

Obsahová analýza dat

Tato metoda umožní odpovědět na kladené otázky. Analytickou jednotkou v této práci bude článek.

Obsahová analýza je kvantitativní metoda sběru dat, jejímž cílem je na základě výskytu určitých atributů v textu vypovědět o jeho významu, který může mít vliv na čtenáře. Kvantitativní obsahová analýza je vysoce strukturovaný a selektivní proces vycházející ze sociálně - vědních metod měření a kvantifikace. Díky vysoké míře strukturovanosti splňuje podmínku vysoké míry ověřitelnosti (Schulz, 2011).

Mezi další charakteristiky této metody patří možnost zpracovat velké množství textů a výsledky šetření podrobit statistickým analýzám. Výsledky pak navíc můžeme

přehledně znázornit v číselných hodnotách, tabulkách i grafech (Reifová, Schulz, 1998).

Poté, co si stanovíme výzkumné otázky a hypotézy, patří k základnímu postupu použití obsahové analýzy následující kroky. Nejdříve si zvolíme vzorek obsahu neboli výběrový soubor, z něhož pak vybíráme reprezentativní vzorek. Následuje určení „jednotky analýzy“ obsahu jako nejmenší jednotky měření. Touto jednotkou je u tištěných či internetových médií nejčastěji jeden článek. Dále je na řadě umístění jednotek do připraveného rámce – zpracování sesbíraných jednotek a jejich kategorizace v rámci proměnných. Posledním krokem je vyjádření výsledků na základě statistického vyhodnocení (McQuail 2007).

I obsahová analýza, jako každá jiná metoda, má svá omezení. Kritici této metody jmenují celou řadu možných nedostatků, jejichž základem je, že čtenář čte sdělení jinak než výzkumník a musí kódované texty vměstnat do omezených kategorií (McQuail, 2009).

Tato metoda není sice schopna odhalit detailní nuance zkoumaného textu jako analýza kvalitativní, ale pomůže nám odhalit, jaké strategie deníky využívaly nejčastěji, kolik místa tématu věnovaly, a na základě dat můžeme posoudit, co výsledky analýzy vypovídají o vybraných médiích.

Kvantitativní obsahová analýza umožňuje provádět výzkum, popřípadě replikovat starší výzkum s odstupem několika let a odhadovat vývojové trendy zkoumaných jevů (Trampota, Vojtěchovská, 2010).

Výsledkem dobře provedené obsahové analýzy může být výstup, který měřitelně zachytí nějaký aspekt chování médií nebo dokonce navede pozorovatele k úvahám o věcech, kterými by se byl dříve vůbec nezaobíral, dokud právě nebyl seznámen s výsledky analýzy.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

V této práci není třeba se zabývat celým médiem, je nutné vybrat obsahy, které budeme zkoumat tematicky, což představuje jedno zvolené téma (Trampota, Vojtěchovská, 2010). Také je potřeba určit časové období, ve kterém se budou obsahy analyzovat.

Výzkumnou jednotkou v tomto výzkumu byl článek. Naším cílem bylo dosáhnout současného mediálního obrazu pervitinu a mediálního obrazu ve dvou časových obdobích, konkrétně jsem zkoumala články uveřejněné ve vybraném deníku v roce 2003 a 2013. Články jsem vyhledávala skrze internetovou mutaci deníku Mladá Fronta Dnes, a to pomocí hledání „klíčového slova“, které vystihuje předmět výzkumu.

Výběrový soubor tvoří 188 článků, přičemž Mladá fronta DNES z roku 2003 je zastoupena 50 články, což se rovná 80% z celkového počtu 62 článků. Mladá Fronta Dnes z roku 2013 počtem 138 článků, které též tvoří 80% z celkového počtu 172 článků, publikovaných v daném roce. Při volbě článků jsem postupovala systematickým výběrem vzorku, přičemž jsem každý pátý článek vynechala.

4 VÝSLEDKY

V této části se budu věnovat analýze jednotlivých výzkumných otázek. V první výzkumné otázce se zaměřím na strategie presentace využívané deníkem MF DNES. Ve druhé výzkumné otázce provedu analýzu forem informování o pervitinu. Obsah třetí výzkumné otázky bude věnován četnosti článků v letech 2003 – 2013 ve vybraném deníku. Ve čtvrté výzkumné otázce budu porovnávat výskyt negativní predikce budoucnosti v roce 2003 a 2013. Podle těch to analýz se následně zkonstruuji odpovědi na hlavní výzkumné otázky, přičemž první otázka se zabývá otázkou presentace pervitinu v Mladé frontě DNES v současné době ve druhé otázce budu zjišťovat, zda se zvýšila frekvence presentace pervitinu ve vybraném deníku.

4.1 Výzkumné otázky vztahující se k první hlavní výzkumné otázce

VO1: Jaké strategie využívá deník Mladá fronta DNES v medializaci pervitinu?

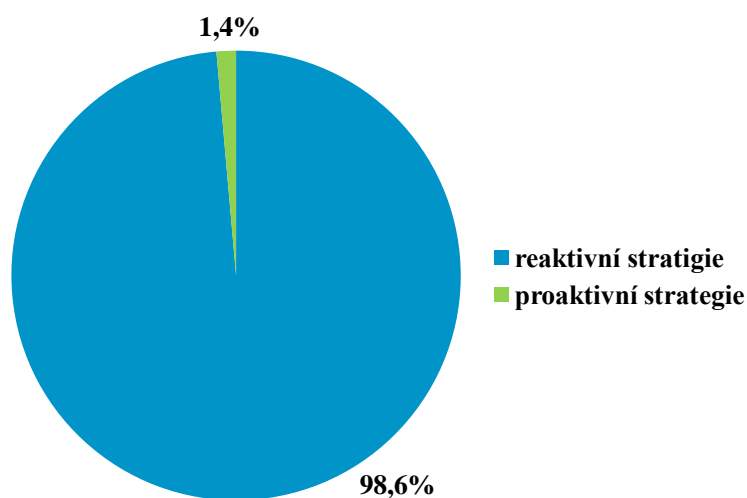
V internetové mutaci vybraného deníku výrazně převažuje reaktivní strategie presentace tématu pervitin. Výběrovým souborem bylo 138 článků, z nichž byla ve 136 použita reaktivní strategie presentace, což tvoří 98,6% článků z výběrového souboru. Deník Mladá fronta DNES v tomto případě reagoval na současnou situaci problematiky zneužívání pervitinu. Témata článků byla nejčastěji zaměřena na páčání trestné činnosti spojené se zneužíváním pervitinu, konkrétně na výrobu a distribuci této návykové látky - „*Ostravští kriminalisté dopadli čtveřici mužů, kteří zhruba po dobu tří let ve velkém vyráběli a prodávali pervitin.*“ (MF DNES, 31. 3. 2013), dále na pašování samotné drogy do jiných zemí - „*Kriminalisté pozatýkali pětičlenný gang, který ze severních Čech pašoval drogy do Saska.*“ (MF DNES, 16. 5. 2013), ale také na pašování léků pro výrobu pervitinu naopak ze zemí druhých - „*Celníkům a cizinecké policii se podařilo nedaleko hranic s Polskem během dvou hodin zadržet dvě ženy, které*

pašovaly několik stovek tablet léků používaných na výrobu pervitinu.“ (MF DNES, 23. 4. 2013).

Naopak proaktivní strategie byla v deníku využita pouze ve dvou článcích, což tvoří 1,4% z celkového počtu článků. První článek je zaměřen na úspěšnost tzv. „Teplického Toxi týmu“, který byl zřízen v roce 2008 z důvodu dlouhodobého růstu obchodu s drogami, především pak pervitinu. Tento tým od svého vzniku uskutečnil již několik úspěšných „zátahů“, z nichž ten poslední patřil k největším. Druhý článek informuje veřejnost o stále se zvyšující drogové kriminalitě, kdy od roku 2008 do roku 2013 udává počet odhalených případů v jednotlivých letech. Dále upozorňuje na rostoucí počet osob závislých na pervitinu, s čímž se neustále zvyšuje i drogová kriminalita.

Graf č. 1 je znázorňuje poměr využívaných strategií presentace.

Graf č. 1: Poměr využívaných strategií presentace problematiky pervitinu.

Zdroj: vlastní výzkum.

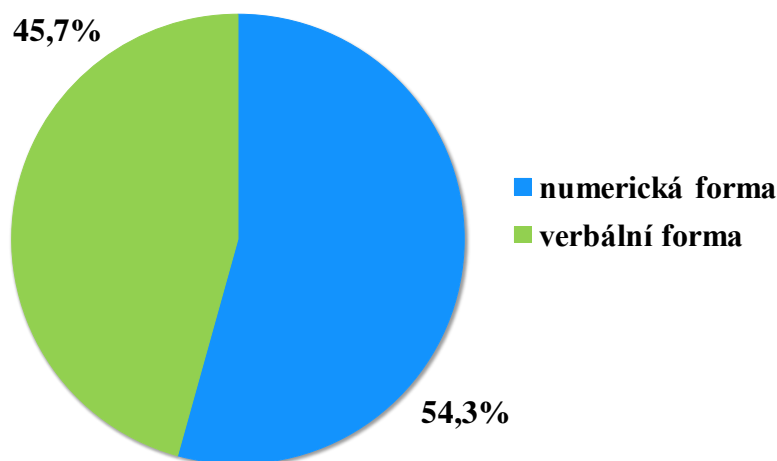
VO2: Jakou formu informování o pervitinu deník Mladá fronta DNES využívá?

V deníku Mladá fronta DNES se téměř shodoval počet článků využívající jednotlivé formy informování o tématu pervitin. Numerická forma informování byla využita v 75 člancích, které tvoří 54,3% z celkového počtu článků. Vybraný deník informuje v číselné podobě o osobách věnujících se výrobě a prodeji pervitinu - „*Národní protidrogová centrála odhalila skupinu výrobců a prodejců pervitinu z Plzeňského kraje. Obvinila jedenáct lidí.*“ (MF DNES, 4. 7. 2013), v člancích je také poukazováno na množství drogy. Jsou udávány i peněžité sumy, které výrobci a distributoři pervitinu za tuto nelegální činnost inkasují - „*Policie s celníky skupinu sledovala delší dobu. Celkem zdokumentovala prodej 2,22 kilogramu pervitinu za téměř 4,5 milionu korun.*“ (MF DNES, 1. 7. 2013).

Verbální formu informování využívá deník Mladá fronta DNES v 63 člancích, tvořících 45,7% z celkového počtu článků. Články popisují trestné činy vztahující se k tématu pervitinu, nejčastěji pak objevených varen pervitinu, kdy je věnována pozornost umístění varny, jako např. byt v panelovém domě či osamělá chatka, město či vesnice - „*Při zátahu v rodinném domku ve Stráži kriminalisté zajistili mimořádně velké množství chemikálií a rozpouštědel. Našli zde také filtrační prostředky, barely, elektrické vařiče, elektrická míchadla, varná skla, indikátory pH a další předměty, které jsou typické právě pro výrobu drog - zejména pervitinu.*“ (MF DNES, 30. 9. 2013). Dále se články věnují tématu distribuce pervitinu, především informují o místech, kde k trestnému činu dochází a jakým způsobem - „*Devětapadesátiletá žena drogu prodávala v sokolovském bytě. Její vnuk pervitin distribuoval i v jiných částech města.*“ (MF DNES, 20. 9. 2013). Nechybí však ani popis samotného výrobce, popř. prodejce, zda byl v minulosti trestán za výrobu či prodej pervitinu nebo zda se dopustil jiného trestného činu - „*Drogový obchod řídil 58letý muž z Orlové. Pervitin vařil, rozděloval úkoly, kontroloval distribuci. Měl bohaté zkušenosti, protože v roce 2006 byl za nedovolenou výrobu a držení drog odsouzen na sedm let.*“ (MF DNES, 8. 9. 2013).

Graf č. 2 ukazuje srovnání využívaných forem informování o tématu pervitin.

Graf č. 3: *Formy informování využívané v internetové mutaci deníku MF Dnes.*

Zdroj: vlastní výzkum.

V internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES výrazně převažuje negativní prezentace pervitinu – články se věnují především trestné činnosti související s problematikou pervitinu, ale také zmiňují vyráběné a distribuované množství této drogy, které se každým rokem zvyšuje.

V následující části uvedu **konotace slov** spojených s pervitinem, které se v článcích objevovaly v největším počtu.

Velmi často se ve spojení s pervitinem objevovalo slovo „vyrábět“ a „výrobci“- „Muž vyráběl pervitin v rodinném domě v Zábřehu od října a dále ho distribuoval.“ (MF DNES, 6. 2. 2013), „Zásahová jednotka zatkla v neděli v rodinném domě v Zábřehu na Šumpersku výrobce pervitinu.“ (MF DNES, 6. 2. 2013).

Další, často využívané slovo je „varna“ a „vařiči“ pervitinu - „Kriminalisté na Blanensku odhalili za čtyři měsíce tři varny pervitinu.“ (MF DNES, 2. 1. 2013), „Dvacetiletý distributor a vařič pervitinu a zároveň pěstitel konopí v místě svého trvalého bydliště v Lomnici nad Lužnicí neoprávněně vyrobil řádově desítky gramů

omamné a psychotropní látky metamfetaminu, známého jako pervitin.“ (MF DNES, 27. 3. 2013).

Jiné konotace měly podobu označení množství pervitinu, jako „sáček“, „balík“, což u čtenářů může vyvodit odlišné představy o přesném množství - „*Celníci našli sáček s bílou krystalickou látkou mezi věcmi v zavazadlovém prostoru.*“ (MF DNES, 10. 1. 2013), „*Balíček s 300 gramy drogy měl uložený pod sedadlem spolujezdce.*“ (MF DNES, 13. 6. 2013).

Nepříliš vystihující jsou i pojmy „velké“, „větší“ a „největší množství“, které jsou u čtenářů vnímány individuálně - „*Je to největší množství pervitinu, jaké bylo v poslední době zadrženo. Gang jsme sledovali několik měsíců.*“ (MF DNES, 16. 5. 2013)

V mnohem větším měřítku byly naopak používány pojmy jako „kila“ a „gramy“ - „*Ze zajištěných téměř 3 tisíc tablet léku by bylo možné vyrobit přes sto gramů pervitinu v hodnotě kolem 150 tisíc korun.*“ (MF DNES, 29. 4. 2013).

V mnoha článcích byl zmíněn pojem „prodej pervitinu“ - „*Třiačtyřicetiletý Ryžák sice prodej pervitinu nepopírá, zároveň ale tvrdí, že se v drogovém prostředí pohyboval jako utajený agent protidrogové centrály.*“ (MF DNES, 22. 11. 2013).

Dále byl pervitin v článcích označován jako „kvalitní“ - „*Z léků pak na různých místech vyráběli vysoce kvalitní pervitin.*“ (MF DNES, 2. 1. 2013), chybí však vysvětlení z jakého pohledu kvalitní – zda v rámci řekněme „čistoty“ látky bez nežádoucích příměsí, nebo zda v rámci účinků, které látka navozuje.

Méně čtené pak bylo např. slovo dealer - „*Následovaly další zátahy a během následujících dnů bylo zadrženo ještě šest dealerů ve věku 22 až 58 let z Příbrami a Březnicka.*“ (MF DNES, 25. 6.2013), nebo slovo distribuce - „*Muž teď čelí obvinění z distribuce drogy.*“ (MF DNES, 17. 7. 2013).

V Tabulce č. 1 je uveden přehled výše zmíněných konotací s jejich četností v článcích.

Tabulka č. 1: Četnost nejčastěji použitých konotací v článcích.

Konotace	Četnost konotace v článcích
kila, gramy	79
výroba, výrobce	68
varna, vařiči	49
prodej	22
neurčitá množství	19
distribuce	14
dealer	12

Zdroj: Vlastní výzkum.

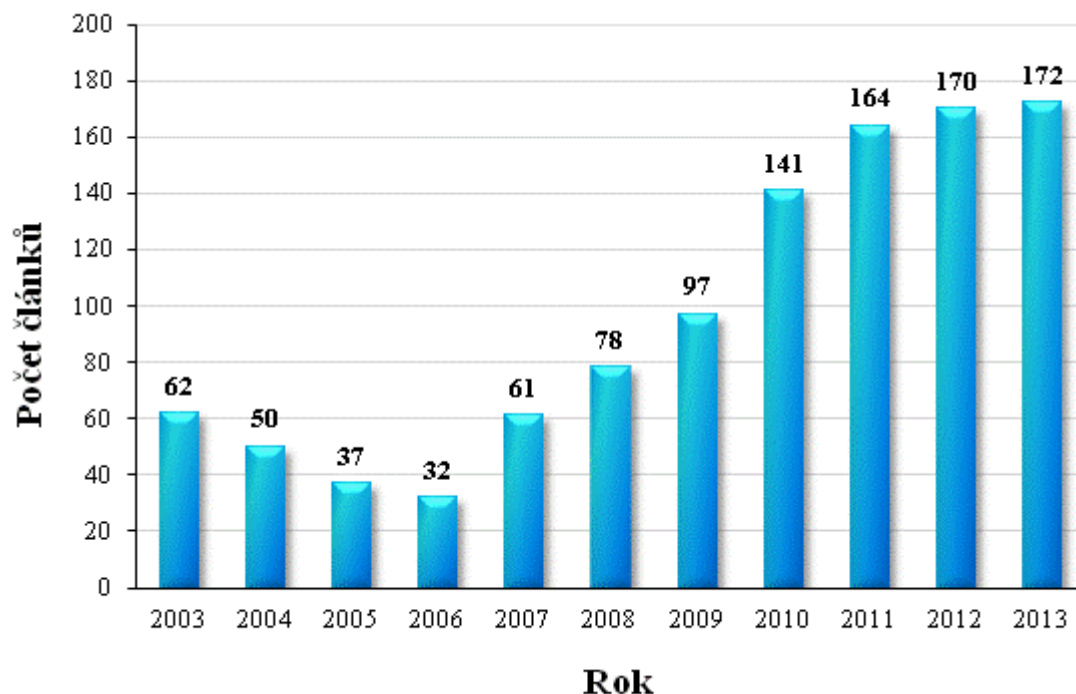
4.2 Výzkumné otázky vztahující se k druhé hlavní výzkumné otázce

VO3: Zvýšila se prezentace tématu pervitin ve vybraném deníku v průběhu let 2003 - 2013?

V roce 2013 vyšlo 172 článků, což je o 110 článků více, než v roce 2003. Od roku 2003 do roku 2006 mírně klesal počet vydaných článků v jednotlivých letech. V roce 2006 vydala Mladá fronta DNES pouze 32 článků týkajících se tématu pervitin, což je téměř polovina článků vydaných v roce 2003. Od roku 2006 do roku 2013 se ale naopak začala prezentace pervitinu každoročně zvyšovat, největší nárůst vydaných článků byl zaznamenán v roce 2010, kdy se počet zvýšil o 44 článků oproti roku 2009. Celkově se tedy v průběhu let 2003 – 2013 zvýšila četnost prezentace pervitinu ve vybraném deníku.

V grafu č. 3 můžeme sledovat změnu počtu článků v průběhu let 2003 – 2013.

Graf č. 3: Četnost vydaných článků s tématem pervitin v letech 2003 – 2013
v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES.

Zdroj: vlastní výzkum.

VO4: Bude se objevovat strategie negativní predikce v Mladé frontě DNES v roce 2013 častěji ve srovnání s Mladou frontou DNES 2003?

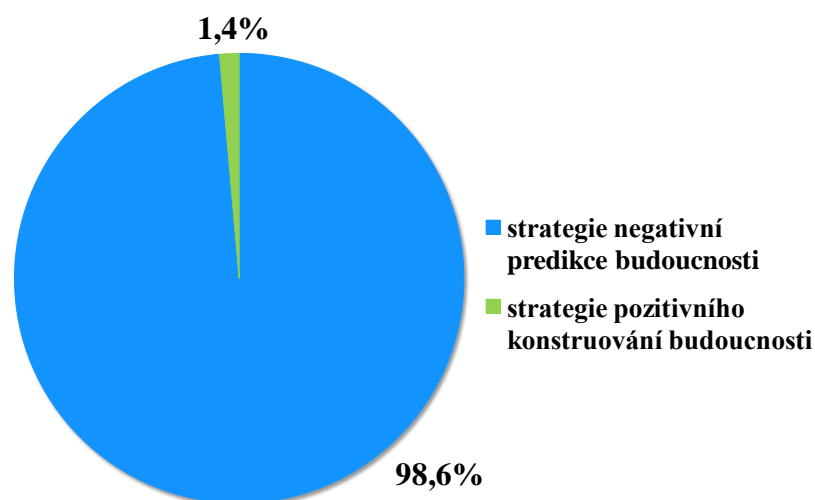
V roce 2013 deník Mladá fronta DNES využil strategii negativní predikce budoucnosti ve 136 článcích z celkového počtu 138 článků, což tvoří 98,6% z celkového počtu vydaných článků. V roce 2003 se v článcích objevila strategie negativní predikce budoucnosti ve všech zkoumaných článcích, tedy ve 100% z celkového počtu článků. V tomto roce nevyšel žádný článek, který by vykazoval znaky strategie pozitivního konstruování budoucnosti. V článcích byla věnována pozornost především neustálému růstu obchodu se stále levnějším a dostupnějším pervitinem, s čímž je spojeno i zvyšování počtu osob závislých na této návykové látce.

Články se též zaměřovaly na prodejce pervitinu, kteří v minulosti byli v mnoha případech za podobnou nelegální činnost trestáni, přesto tyto osoby v nelegálních činnostech většinou nadále pokračovaly. Mezi negativní predikci v člancích patří i fakt, že v České republice pervitin stále častěji distribuují cizinci, kteří ho často i pašují do ostatních zemí. Stále častěji se v souvislosti s problematikou pervitinu objevuje úmrtí způsobené předávkováním nebo vraždou.

Pozitivní konstruování budoucnosti se naopak v roce 2013 objevilo pouze ve 2 člancích ze 138, což tvoří pouze 1,4% z celkového počtu článků. První článek se věnoval zvýšení prevence drogové kriminality v České republice. V důsledku dlouhodobého tlaku Německa se české ministerstvo vnitra rozhodlo vytvořit určitá opatření zaměřených právě na prevenci drogové kriminality. Německo na Českou republiku naléhá z důvodu zvyšující se drogové turistiky především z Německa, ale také Rakouska a Polska, ale také z důvodu rostoucího množství pašovaného pervitinu z České republiky do Německa. To dokonce podalo stížnost u Evropské komise, a to kvůli velmi benevolentnímu přístupu České republiky k drogové problematice. Výše zmíněná opatření představují kontroly tržišť u hranic, prevenci drogové kriminality v prostředí romských ghett u hranic, prevenci ve vietnamské komunitě a na školách. K dispozici bude také pět milionů korun na zapojení nevládních organizací. Druhý článek se věnoval vládnímu programu protidrogové politiky, který se chystá zahájit substituční léčbu i u uživatelů pervitinu. Doposud je substituční léčba dostupná pouze uživatelům heroínu, a tak by toto rozhodnutí znamenalo podle zkušeností zahraničních zemí velký pokrok.

Poměr využívaných strategií v roce 2013 je znázorňuje Graf č. 4.

Graf č. 4: Strategie využívané při presentaci pervitinu v roce 2013.

Zdroj: vlastní výzkum.

4.3 Hypotézy

Ke statistickému vyhodnocení hypotéz jsem využila chí-kvadrát test, který jsem prováděla v programu, přičemž jsem u každé hypotézy určila hypotézu nulovou.

H1: Existuje statisticky významný rozdíl ve využití proaktivní a reaktivní strategie v ročníku 2013 MF DNES.

H₀₁: Proaktivní a reaktivní strategie je v ročníku 2013 MF DNES využívána ve stejném poměru.

V roce 2013 byla v MF DNES využita proaktivní strategie v 1,4% a reaktivní strategie v 98,6%. Z provedeného testování vyšla p-hodnota 0,00. Hladina významnosti je 0,05. Výsledek je nižší než hladina významnosti, z čehož vyplývá, že nulová hypotéza se zamítá. Existuje tedy statisticky významný rozdíl ve využití proaktivní a reaktivní strategie v ročníku 2013 MF DNES.

H2: Existuje statisticky významný rozdíl ve využití numerické a verbální formy informování o pervitinu v MF DNES.

H0₂: Numerická a verbální forma informování o pervitinu je v MF DNES využívána ve stejném poměru.

V roce 2013 byla v MF DNES využita numerická forma v 54,3% a verbální forma ve 46,7%. Z provedeného testování vyšla p-hodnota 0,307. Hladina významnosti je 0,05. Výsledek je vyšší než hladina významnosti, z čehož vyplývá, že nulová hypotéza je platná. Neexistuje tedy statisticky významný rozdíl ve využití numerické a verbální formy informování o pervitinu v ročníku 2013 MF DNES.

H3: Existuje statisticky významný rozdíl v počtu článků prezentující téma pervitin mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES.

H0₃: Počet článků prezentujících téma pervitin je mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES stejný.

V roce 2003 vyšlo 62 článků prezentující pervitin. V roce 2013 vyšlo 172 článků prezentující vybrané téma. Z provedeného testování vyšla p-hodnota 0,00. Hladina významnosti je 0,05. Výsledek je nižší než hladina významnosti, z čehož vyplývá, že nulová hypotéza se zamítá. Existuje tedy statisticky významný rozdíl počtu článků prezentující téma pervitin mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES.

H4: Existuje statisticky významný rozdíl ve využití negativní predikce budoucnosti mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES.

H0₄: Negativní predikce budoucnosti je mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES využívána ve stejném poměru.

V roce 2003 byla využita strategie negativní predikce budoucnosti ve 100% článků. V roce 2013 byla tato strategie využita v 98,6%. Z provedeného testování vyšla p-hodnota 0,392. Hladina významnosti je 0,05. Výsledek je vyšší než hladina

významnosti, z čehož vyplývá, že nulová hypotéza je platná. Neexistuje tedy statisticky významný rozdíl ve využití negativní predikce budoucnosti mezi ročníkem 2003 a 2013 MF DNES.

4.4 Hlavní výzkumné otázky

V následující části se pokusím odpovědět na hlavní výzkumné otázky, ke kterým se vztahují výše provedené analýzy jednotlivých vedlejších výzkumných otázek.

HVO1: Jak v současnosti deník Mladá fronta DNES ve své internetové mutaci prezentuje obraz pervitinu?

Shrneme-li analýzu výzkumných otázek vztahujících se k této hlavní výzkumné otázce, vyplýne z této analýzy několik důležitých informací.

Téma pervitin je v současné době ve vybraném deníku prezentována negativně, některé používané pojmy jsou nepřesné a mohou tak zkreslovat vnímání daného tématu čtenáři.

Deník Mladá fronta DNES ve svých článcích reaguje na události týkající se tématu pervitin, podrobně popisuje jednotlivé činy, ke kterým dochází a mapuje tak situaci kolem daného tématu.

V článcích se objevuje s převahou 9,6% numerická forma presentace, verbální forma, jako např. popis trestných činů souvisejících s danou problematikou, je využívána v menším poměru než forma numerická.

HVO2: Zvýšila se frekvence presentace pervitinu v Internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES během let 2003 – 2013?

Od roku 2003 do roku 2013 se v internetové mutaci deníku MF DNES výrazně zvýšil počet článků, které se zabývají tématem pervitin. V roce 2013 byl počet vydaných článků téměř o dvě třetiny vyšší, než v roce 2003.

V obou letech pak byla využívána strategie negativní predikce budoucnosti stejnou měrou, v tomto ohledu se tedy presentace daného tématu nezměnila.

5 DISKUSE

Tato bakalářská práce je zaměřena na presentaci pervitinu v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES v současné době, ale také na porovnání frekvence článků prezentujících pervitin ve vybraném deníku v průběhu let 2003 – 2013. Pro naplnění cíle výzkumu jsem zvolila dvě **hlavní výzkumné otázky**.

Jak v současnosti deník Mladá fronta DNES ve své internetové mutaci prezentuje obraz pervitinu?

Z výsledků vedlejších výzkumných otázek jsem dospěla k několika závěrům. Deník Mladá fronta DNES využívá ve většině případů *reaktivní strategii presentace*. Články byly zaměřené na popis jednotlivých událostí v souvislosti s tématem pervitin, jejich obsah byl tedy reakcí na určité situace. Nejčastěji byl v článcích zmiňován trestný čin týkající se výroby a prodeje pervitinu, dále články reagovaly na problematiku pašování pervitinu z tuzemska do ostatních zemí, a naopak na pašování léků na výrobu pervitinu do České republiky. Presentace právě těchto téma reaktivní strategií může být dána počtem osob zadržených v souvislosti s pervitinem, který od roku 2009 každoročně stoupá, jejich podíl z počtu všech osob zadržených pro drogovou trestnou činnost odpovídá stabilně přibližně 54% (Národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost, 2013).

Proaktivní strategii se věnovaly pouze dva články, které srovnávaly budoucí vyhlídky se současným stavem týkajícím se tématu pervitin. První byl zaměřen na úspěchy „Toxi týmu“, který provedl několik úspěšných zásahů v rámci drogové problematiky. Druhý článek se věnuje stále rostoucímu počtu drogově závislých osob a zvyšující se kriminalitě v České republice.

Články presentovaly téma pervitin z pohledu numerické a verbální formy informování s rozdílem 9,6%. V rámci *numerické formy* byly články zaměřeny na osoby věnující se výrobě a prodeji pervitinu. Dále se zde mluvilo o množství drogy

v gramech či kilogramech a o peněžitých sumách, které výrobci a distributoři za pervitin inkasují.

Verbální forma informování byla využita v menším množství článků. Ty byly zaměřeny na trestnou činnost spojenou s pervitinem, nejčastěji pak na popis míst, kde dochází k výrobě pervitinu. Dále články informovaly o místech, kde se droga prodává a o způsobech prodeje, ke kterému na těchto místech dochází. Nechyběl však ani popis samotného pachatele obviněného z výroby či distribuce pervitinu. Tyto informace mohou být prospěšné, a to z pohledu informování čtenářů o samotné trestné činnosti spojené jak s pervitinem, tak i s jinými drogami. Společnost by měla být tímto způsobem nadále informována, jelikož je důležité stále zvyšovat povědomí všech jedinců o této problematice.

Ve spojení s verbální formou informování se v článcích objevovaly různé *konotace* slov spojených s pojmem pervitin. Některé konotace - např. „varna“, „sáček“, „velké množství“ nebo „kvalitní“ - mohou u čtenářů vyvolávat odlišné představy o daném pojmu, který přesně nevystihuje podstatu. Média by měla využívat co nejpřesnější pojmy, které budou mít pro všechny jedince stejný význam. Pokud se informuje o pervitinu v neurčitěm množství, čtenář si pak utvoří vlastní představu, která nemusí odpovídat realitě.

Články nepodávají o problematice pervitinu přesné informace, což má následně vliv na zkreslování reality čtenářům o daném tématu. Podle dosavadních studií nekopíruje mediální obraz drog obraz reálného světa. Zhoršení mediálního obrazu drog tak například nemusí být vyvoláno změnou v epidemiologických indikátorech užívání drog, ale spíše ideologickými a organizačními vlivy na zpravodajství, tedy tzv. mediálními rutinami, zpravodajskými hodnotami a zdrojováním zpráv, a tedy také interakcí s politiky. Omezené zdroje neumožňují detailní a časově náročné prostudování tématu a využití externích zdrojů s předpřipravenými informacemi značně snižuje náklady na provoz mediálních organizací (Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2008).

Zvýšila se frekvence presentace pervitinu v Internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES během let 2003 – 2013?

Frekvence článků prezentujících téma pervitin se od roku 2003 do roku 2013 znatelně zvýšila. V roce 2013 vyšlo o 110 článků více, než v roce 2003. Dá se předpokládat, že každoročně se zvyšující frekvence článků zaměřených na téma pervitin je reakcí na stále rostoucí počet jednak problémových uživatelů drog, a ale také s tím související drogové kriminality (Národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost, 2013). Je zřejmé, že pokud se ve společnosti objevuje drogová problematika každým rokem častěji, bude také tato problematika média častěji zajímat a presentace daného tématu tak bude mnohem vyšší, než v letech minulých.

V roce 2003 a 2013 významně převládá *negativní predikce budoucnosti*, a to s téměř stejným podílem v obou letech. Články se věnují tématům: „*růst obchodu s pervitinem*“, „*zvyšování dostupnosti pervitinu z hlediska ceny*“, „*zvyšování počtu problémových uživatelů pervitinu*“, „*nenapravitelnost pachatelů již sankciovaných za trestné činnosti spojené s pervitinem*“, „*stále častější úmrtí způsobené předávkováním či vraždou*“. Tato témata se objevují v tak hojném množství jako reakce na současný stav ve věcech pervitinu. Z výše jmenovaných témat je zřejmé, že problematika pervitinu se neustále prohlubuje a vyhlídky do budoucnosti jsou tak negativně konstruované.

Strategie *pozitivního konstruování budoucnosti* se v roce 2003 neobjevila v žádném článku. V roce 2013 využily tuto strategii pouze 2 články. První článek informoval o zvýšení prevence drogové kriminality v budoucnu, které se uskuteční na základě dlouhodobého tlaku Německa na české ministerstvo vnitra. Druhý článek byl zaměřen na vládní program protidrogové politiky, který se chystá zahájit substituční léčbu i u uživatelů pervitinu. V prvním článku byla též zmíněna skutečnost, že Německo podalo stížnost k Evropské komisi, a to kvůli příliš benevolentnímu přístupu České republiky k drogové problematice. I přes naplnění požadavku zvýšení prevence drogové kriminality, a již zmíněnému vládnímu programu protidrogové politiky, by se

mělo v České republice nadále dbát na zvyšování prevence drogové problematiky, která se stává stále větším problémem.

Tematická struktura článků byla letech 2003 a 2013 srovnatelná. Byla presentována stejná témata, jako v letech 2004 a 2005, kdy medializaci jednoznačně dominovalo téma snižování nabídky a prosazování práva, do kterého spadaly příspěvky o aktivitách policie, celní správy, soudů a dalších orgánů směřujících k potírání zločinu spojeného s nezákonným nakládáním drog. Druhou největší pozornost v těchto letech věnovala média stimulačním drogám, mezi něž spadají především amfetaminy včetně pervitinu a kokainové drogy. Z jednotlivých titulů se drogovou politikou, vedle Zpravodajství ČTK, nejvíce zabýval deník Mladá Fronta DNES, který otiskl také nejvíce příspěvků o dané problematice na titulní straně (Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2006).

6 ZÁVĚR

V teoretické části této bakalářské práce jsem se nejprve věnovala tématu pervitin. V souvislosti s tímto tématem jsem se zaměřila na charakteristiku pervitinu z hlediska chemické struktury a forem užívání, dále jsem se zabývala historií pervitinu, stavem problematiky pervitinu v České republice, též popisuji účinky pervitinu a dopady užívání této návykové látky. Druhým tématem byl mediální obraz pervitinu, kde jsem se věnovala charakteristice samotných médií. Poté jsem se zaměřila na popis druhů a funkcí médií, na jejich vliv a mediální konstrukci reality. Neopomenutelnou částí pak bylo téma drog v médiích.

Cílem praktické části bylo analyzovat, jak je v současné době presentován pervitin v internetové mutaci deníku Mladá fronta DNES, a zda se ve vybraném deníku zvýšila presentace pervitinu v průběhu let 2003 – 2013. K naplnění daného cíle jsem zvolila analýzu dokumentů jako metodu kvalitativního výzkumu, a obsahovou analýzu dat jako metodu výzkumu kvantitativního.

Z výzkumu vyplynulo, že v současné době je v deníku Mladá fronta dnes pervitin presentován v souvislosti s pojmy, které mohou být pro čtenáře nepřesné a zavádějící. Dále deník ve svých článcích využívá především reaktivní strategii presentace, reaguje tedy téměř ve všech článcích na události týkající se tématu pervitin. Články více využívají numerickou formu informování. Z výzkumu je dále zřejmé, že počet článků prezentujících téma pervitin se od roku 2003 do roku 2013 zvýšil, v obou letech je pak ve stejném poměru využívána negativní predikce budoucnosti.

Tato bakalářská práce může sloužit jako zdroj informací médiím o presentování tématu pervitin společnosti. Z této práce jako celku vyplývá, že by se média měla v rámci presentace tématu pervitin více zaměřit na výhledy do budoucnosti a na možná řešení problematiky pervitinu.

7 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. BARKER, Ch. *Slovník kulturních studií*. Praha: Portál, 2006. 208 s. ISBN 80-7367-099-2.
2. BENNET, W. L. *News: The Politics of Illusion*. Vyd. 3. New York: Longman, 1996. 233 s. ISBN 0-8013-1167-5.
3. BERGER, P. L. a T. LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Vyd. 1. Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s. ISBN 978-80-85959-46-8.
4. BEZDÍČEK, V. a P. ŽANTOVSKÝ. *Média a moc*. Praha: Votobia, 2000. 160 s. ISBN 80-7220-085-2.
5. BIRD, S. E. *The Audience in Everyday Life: Living in a Media World*. Psychology Press, 2003. 256 s. ISBN 9780415942584.
6. Centrum Adiktologie a Sdružení SCAN. *Metamfetamin (pervitin). Situace v EU a její globální kontext*. Praha: POINT CZ, 2010. ISBN 978-80-86620-24-4.
7. ČEPELKA, O. a kol. *Práce s veřejností v nepodnikatelském sektoru*. Vyd. 1. Liberec: Nadace Omega, 1997. 243 s. ISBN 8090237606.
8. DISMAN, M. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 374 s. ISBN 8024601397.
9. DRTIL, J. *Aktuální drogové závislosti*. Praha: Avicenum, 1978. 96 s. ISBN 08S067S78.
10. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. *Problem amphetamine and methamphetamine use in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010. 35 s. ISBN 978-92-9168-450-2.
11. Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogové závislosti a Europol. *Metamfetamin (pervitin): Situace v EU a její globální kontext*. Praha: Centrum Adiktologie a sdružení SCAN, 2010. 40. s. ISBN 978-80-86620-24-4.
12. FORET, M., M. LAPČÍK a P. ORSÁG. *Média dnes: reflexe mediality, médií a mediálních obsahů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 431s. ISBN 978-80-244-2023-3.

13. GILES, D. *Psychologie médií*. Přel. Helena Šolcová. Grada: Praha, 2012. 185 s. ISBN 978-80-247-3921-2.
14. GÖHLERT, Fr. C. a F. KÜHN. *Od návyku k závislosti: toxikomanie, drogy: účinky a terapie*. Praha: Ikar, 2001. 143 s. ISBN 8072029509.
15. Grohmannová, K. *Stimulancia a opioidy z pohledu médií*. *Adiktologie*. 2006, č. 3. ISSN 1213-3841.
16. HARRIS, N. *Amphetamines (History of Drugs)*. Greenhaven Press, 2004. 174 s. ISBN 0-7377-1949-4
17. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.
18. HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1999. 278 s. ISBN 8024600307.
19. JANDOUREK, J. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 286 s. ISBN 978-80-7367-269-0
20. JANÍK, A. a K. DUŠEK. *Drogy a společnost*. Praha: Avicenum, 1990. 342 s. ISBN 80-201-0087-3.
21. JIRÁK, J. a B. KÖPPLOVÁ. *Média a společnost - Stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2007. 208 s. ISBN 80-7178-697-7.
22. JIRÁK, J. a R. WOLÁK. *Mediální gramotnost: nový rozměr vzdělání*. Praha: Radioservis, a.s., 2007. 152 s. ISBN 978-80-68212-58-6.
23. JOHN, R. a J. PRESL. *Drogy!: 106 otázek a odpovědí*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2007. 200 s. ISBN 978-80-7367-223-2.
24. KALINA, K. a kol. *Drogy a drogové závislosti : mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2003. 343 s. ISBN 80-86734-05-6.
25. KOHOUT, J. *Veřejné mínění, image a metody public relations*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 1999. 122 s. ISBN 80-7261-006-6.
26. Kolektiv autorů sdružení SANANIM. *Drogy : otázky a odpovědi*. Praha: Portál, 2007. 200 s. ISBN 978-80-7367-223-2.
27. *Kultura – média – komunikace. Jazyk – filozofie – média*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 159 s. ISSN 1804-1469.

28. *Kultura – média – komunikace. Myšlení komunikace a médií, diskurz(ivní analýza) zpravodajství*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. 397 s. ISSN 1804-0365.
29. MANN, J. *Jedy, drogy, léky*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1996. 203 s. ISBN 80-200-0508-0.
30. MCQUAIL, D. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2009. 640 s. ISBN 978-80-7367-574-5.
31. MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2006. 336 s. ISBN 80-247-1362-4.
32. Národní monitorovací středisko pro drogy a drogovou závislost. *Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2013. ISBN 978-80-7440-07-3.
33. NEŠPOR, K. *Návykové chování a závislost. Současné poznatky a perspektivy léčby*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2011. 173 s. ISBN 978-80-7367-908-8.
34. OLECKÁ, I. a K. IVANOVÁ. *Metodologie vědecko-výzkumné činnosti*. Olomouc: Moravská vysoká škola Olomouc, o. p. s, 2010. 44 s. ISBN 978-80-87240-33-5.
35. PETŘÍKOVÁ, J. a D. ŠTĚPÁNEK. *Média - prostředky transferu informací*. Brno: Masarykova Univerzita, 1998. 48 s. ISBN 80-210-1992-1.
36. REIFOVÁ, I. a kolektiv. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004. 328 s. ISBN 80-7178-926-7.
37. REIFOVÁ, I. *Média – ztracený ráj? Problém reprezentace reality v masových médiích*. Disertační práce. Praha : Fakulta sociálních věd, 1998.
38. ROTGERS F. a kol. *Léčba drogových závislostí*. Vyd. 1. Praha: Grada Publishing, 1999. 260 s. ISBN 80-7169-836-9.
39. SAPIRO, H. *DROGY. Obrázkový průvodce*. 1. vyd. Praha: Svojtka, 2008. 360 s. ISBN 978-80-7352-295-7-
40. SCHELLMANN, B., P. GAIDA, T. KEGEL a M. GLÄSER. *Média: základní pojmy, návrhy, výroba*. Praha : Europa – Sobotáles, 2004. 482 s. ISBN: 80-86706-06-0.

41. SCHULZ, W., H. SCHERER a L. HAGEN. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Přel. B. Köpplová. Praha : Karolinum, 2011. 152 s. ISBN 80-246-0827-8.
42. SILVERMAN, D. *Ako robiť kvalitatívny výskum*. Vyd. 1. Bratislava: Ikar, 2005. 328 s. ISBN 80-551-0904-4.
43. STRAUSS, L. A. a J. CORBIN. *Základy kvalitativního výzkumu : postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Vyd. 1. Boskovice: Albert, 1999. 196 s. ISBN 80-85834-60-X.
44. ŠTABLOVÁ, R., B. BREJCHA a kol. *Drogy. Vybrané kapitoly*. Praha, 2005. ISBN 80-7251-186-6.
45. TRAMPOTA, T. a M. VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4.
46. URBAN, L., J. DUBSKÝ a K. MURDZA. *Masová komunikace a veřejné mínění*. Praha: Grada, 2011. 240 s. ISBN 9788-80-247-3563-4.
47. VYSEKALOVÁ, J. a kolektiv. *Psychologie reklamy*. Praha: Grada, 2007. 294 s. ISBN 978-80-247-2196-5.
48. WEBNOTE. *Drogy – Webnote. Drogy: Neberte drogy ani je nezačínajte brát* [online]. ©2008 – 2014 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: <http://drogy1.webnode.cz/>.
49. World Health Organization. *Mezinárodní klasifikace nemocí. Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů*. Praha: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2013. 874 s. ISBN: 978-80-904259-0-3.
50. ZÁBRANSKÝ, T. *Drogová epidemiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, Lékařská fakulta, 2003. 95 s. ISBN 80-244-0709-4.
51. ZÁBRANSKÝ, T. *Drogy a televize: diskuse z mezinárodní konference, kterou uspořádaly společnost Corona Communications, Stálá komise pro sdělovací prostředky Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a Centrum adiktologie Psychiatrické kliniky I. LF a VFN UK 2. - 3.5.2007 v Třeboni*. Praha: Corona Communications, 2007. 126 s. ISBN 978-80-903954-1-1.
52. ZÁBRANSKÝ, T. *Metamphetamine in the Czech Republic*. Journal of drug Issues, 2007. Roč. 37, č. 1, s. 115-180. ISSN 0022-0426.

53. *Zaostřeno na drogy. Drogy v médiích. Hlavní výsledky mediální analýzy drogové problematiky 2004 – 2005.* Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2006, č. 3. ISSN 1214-1089.
54. *Zaostřeno na drogy. Drogy, volby, média. Jak nastolovaly politické strany v ČR drogovou politiku před volbami do médií.* Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti, 2008, č. 4. ISSN 1214-1089.